Социалис оронуудай коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Зүблөөн

…лгариин коммунис партиин, Венгриин со-…лис хүдэлмэришэнэй партиин, Германиин …алис нэгэдэмэл партиин, Польшын нэгэ-…эл хүдэлмэришэнэй партиин, Советскэ …зай Коммунис партиин, Чехословакиин …мунис партиин түлөөлэгшэдэй Зүблөөн …онной августын 3-най үглөөгүүр, Братисла-…а хүдэлмэреэ эхилээ һэн.

…ПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь А. Дуб-… Зүблөөндэ ерэһэн аха дүү партинуудай …лөөлэгшэдые амаршалаа.

Зүблөөндэ хабаадагшад һүүлээрнь хэлсээ хэжэ эхилһэн байна.

* * *

Болгариин, Венгриин, Германиин Демократическа Республикын, Польшын, Советскэ Союзай, Чехословакиин коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Зүблөөн 1968 оной августын 3-най үдэшэлэн, Братиславада дүүрэə.

Эндэхи хэлсээн нүхэд ёһоной, залан сэхэ оршон байдалда үнгэржэ, хамтын Мэдүүлгэ нэгэн һаналтайгаар баталан абаад дүүрэə.

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 183 (11781) | 1968 оной августын 6, вторник | Сэн 2 мүнгэн

СОЦИАЛИС ОРОНУУДАЙ КОММУНИС, ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ ПАРТИНУУДАЙ

М Э Д Ү Ү Л Г Э

…лгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республи-… Германиин Демократическа Республикын, Польшын Арадай …ликын, Совет Социалис Республикануудай Союзай, Чехо-…киин Социалис Республикын коммунис ба хүдэлмэришэнэй …нуудай түлөөлэгшэнэрэй Зүблөөн 1968 оной августын 3-да …лавада болоо. Тус зүблөөндэ эдэнэр хабаадаа:

…лгариин Коммунис партиһаа — **Т. ЖИВКОВ**, БКП-гэй ЦК-…эгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүү-…; **С. ТОДОРОВ**, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, …тарь; **П. КУБАДИНСКИЙ**, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэ-… НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо.

…енгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиһаа — **Я. КАДАР**, …-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь; **Е. ФОК** — ВСРП-гэй ЦК-… Политбюрогой гэшүүн, Венгриин революционно хүдэлмэри-…рашанай правительствын Түрүүлэгшэ; **З. КОМОЧИН**, …-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь.

…ерманиин Социалис нэгэдэмэл партиһаа — **В. УЛЬБРИХТ**, …-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй …лэгшэ; **В. ШТОФ**, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, … Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; **Э. ХОНЕККЕР**, …-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь; **Г. МАТЕРН**, …-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй Түбэй партий-…алтын комиссиин түрүүлэгшэ; **Г. МИТТАГ**, СЕПГ-гэй ЦК-… Политбюрогой гэшүүн, секретарь; **Г. АКСЕН**, СЕПГ-гэй ЦК-… Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, секретарь.

…ольшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиһаа — **В. ГОМУЛ-**… ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь; **Ю. ЦИРАНКЕВИЧ**, …-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй …дэй Түрүүлэгшэ; **З. КЛИШКО**, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро-… гэшүүн, секретарь; **А. СТАРЕВИЧ**, ПОРП-ын ЦК-гай секре-…

…оветскэ Союзай Коммунис партиһаа — **Л. И. БРЕЖНЕВ**, …-эй ЦК-гай Генеральна секретарь; **Н. В. ПОДГОРНЫЙ**, …-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Сове-… Президиумэй Түрүүлэгшэ; **А. Н. КОСЫГИН**, КПСС-эй ЦК-гай … бюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүү-…; **М. А. СУСЛОВ**, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, …тарь; **П. Е. ШЕЛЕСТ**, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэ-…, Украинын КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь; **К. Ф. КА-**…**В**, КПСС-эй ЦК-гай секретарь; **Б. Н. ПОНОМАРЕВ**, КПСС-эй …гай секретарь.

…хословакиин коммунис партиһаа — **А. ДУБЧЕК**, КПЧ-гэй … Нэгэдэхи секретарь; **О. ЧЕРНИК**, КПЧ-гэй ЦК-гай Прези-… гэшүүн, ЧССР-эй Правительствын Түрүүлэгшэ; **И. СМР-**…**ИЙ**, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Нацио-…на суглаанай Түрүүлэгшэ; **В. БИЛЯК**, КПЧ-гэй ЦК-гай Пре-… гэшүүн, Словакиин КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь; …**НАРТ**, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат, …тарь. Чехословакиин талаһаа ЧССР-эй Президент **Л. СВО-**… мүн лэ байлсаа.

Социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуу-… түлөөлэгшэд уласхоорондын оршон байдалай орёо байһые, …үүдай эб найрамдал болон аюулгүй байдалда эсэргүү, социа-…ын хэрэгтэ эсэргүү империализмын һүйдхэлтэ ябуулгануудай …жэ байһые, социалис байгууламжата оронуудай саашанхи … хангаха шухала болоһые, тэрэшэлэн социализмын хүг-…һөө уламжалан шэнэ зорилгонуудай табигдаһые, …эй тулада социалис гүрэнүүдэй оролдолго хүсэлэлгэеэ саа-…дань нэгэдхэхэ шухала байһые хараада абажа, энэ Зүблөө Бра-…лавада зарлахые шухалада тоолоһон байнабди.

Аха дүү партинууд тогтоһон ёһо заншалнуудай үндэһөөр, …һөө һанал бодолоо хэлэлгын, залан сэхэ байлгын, хани ба-…ай оршон байдалда социализмын түлөө тэмсэлэй, социалис … нэгэдэл, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй эмхидэл улам бэхи-жүүлгын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. Уласхоорондын мүнөөнэй байдалай, империализмда эсэргүү тэмсэлээ шангадхалгын асуудалнуудаар һанал бодолнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэд социалис гүрэнүүдэй хани нүхэсэлые бэхижүүлгын, хүгжөөлгын оно мүрнүүдые зүбшэн хэлсээ.

Фашизмые бута сохиһонһоо, хүдэлмэришэн ангиин хуули засагаа абаһанһаа хойшо үнгэрһэн жэлнүүдтэ, социализмын замда ороһон Европын оронуудай арадууд олониитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудаар илалтануудые туйлаа. Тус партинууд эдэ жэлнүүдтэ бэрхэшээлнүүдые дабан, хүдэлмэреэ саг үргэлжэ нарижуулан, социалис орон бүхэндэ хүсэн түгэлдэр индустри байгуулха, хүдөө нютагуудтахи байдал шэнэдхэн хубилгаха, арад зоной байдалые хэлбэринэгүй хүгжөөхэ, үндэһэн соёл һалбаруулан бадаруулха ябадал туйлаа. Олон миллион ажалшад ушар ёһо мэдэхэ политическэ ажабайдалда элсүүлэгдэн жагсаагдаа. Советскэ Союз социализм, коммунизм байгуулгын талаар илангаяа ехэ амжалтануудые туйлаһан байна. Социалис гүрэнүүдэй уласхоорондын нүлөөн, дэлхэйн политикын ехэ ехэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ эдэнэй дүүргэдэг үүргэ хэмжээлэшэгүй ехээр дээшэлээ.

Арад бүхэнэй баатаршалгын, шэн габьяата ажалай ашаар хангагдаһан эдэ туйлалтануудые дэмжэлгэ, бэхижүүлгэ, хамгаалга бүхы социалис оронуудай бултанайнь интернациональна уялга болоно. Өөһэдынгөө оронуудтахи социалис туйлалтануудые хүгжөөхэ ба хамгаалха, социализм байгуулха хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлаха гэжэ эрид шиидэнхэй байһанаа элирхэйлэн мэдүүлһэн энэ Зүблөөндэ хабаадагшадай бултанайнь һанал бодол иимэ.

Социалис общество байгуулгын ниитэ хуули ёһонуудые сэхэ, шууд хүтэлбэри болгобол, хүдэлмэришэн ангиин, тэрэнэй түрүү манлай бологшо коммунис партинуудай хүтэлбэрилхы үүргые түбхын түрүүн бэхижүүлбэл, социализм болон коммунизмын замаар урагшаа дабшажа шадагдаха гэжэ аха дүү партинууд түүхын дүй дүршэл дээрэһээ лаблан үнэншөө. Гэхэтэй хамта аха дүү парти бүхэн саашанхи социалис хүгжэлтын асуудалнуудые таарамжатайгаар шиидхэхэдээ, национальна онсо илгаануудые, эрхэ байдал хараада абана.

Марксизм-ленинизмдэ хэлбэришэгүй үнэн байлга, арад түмэние социализмын, пролетарска интернационализмын үзэл бодолоор хүмүүжүүлгэ, буржуазна үзэл бодолдо эсэргүү, социализмда харша бүхы этэгээдүүдтэ эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэл хадаа социализмын хүсэ нүлөөе бэхижүүлхэ, империализмын хорото аашануудта харюу үгэхэ хэрэгтээ амжалтануудые туйлалгын эшэ нүхэсэл болоно.

Аха дүү партинууд хүдэлмэришэн ангиин, коммунис партинуудай хүтэлбэрилхы үүргые һуларуулха гэдэг империализмын, тэрэшэлэн социализмда харша бусад бүхы этэгээдүүдэй али бүхы һэдэлгэнүүдтэ эсэргүү шэглүүлэн, һанал бодолойнгоо бата нэгэдэлые, хёрхо нарин һэримжэеэ улам хүгжөөнэ. Социалис гүрэнүүдэй хоорондо эб эе таһалха, ниитын социалис байгуулалтын үндэһэ һуури һандаргаха арга хэзээшье, хэндэшье эдэ партинууд олгохогүй. Энэ шэглэлээр туйлагдаһан аха дүү ёһоной хани барисаан, бата нэгэдэл манай арадуудай үндэһэн ашаг туһада харюусана, манай оронуудай коммунис партинуудай бэелүүлхээр хараалһан социально-экономическа, политическэ зорилгонуудые шиидхэлгын найдамтай үндэһэ һуури болоно.

Хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, интеллигенциин, бүхы ажалшадай политическэ эдэбхиие улам дээшэлүүлхэ тухай, социалис ниитын байгуулалтын түгэс хүгжэлтэ дэбжэлтэ тухай, социалис демократиие саашадань хүгжөөхэ, партийна, гүрэнэй хүдэлмэриин онол аргые демократическа централизмын гол ёһонуудай үндэһөөр улам нарижуулан һайжаруулха тухай саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргалгые аха дүү партинууд өөһэдынгөө уялгада тоолоно.

Харилсан туһалалсаад, дэмжэлсээд байбал, манай орон бүхэндэ социалис общество байгуулха олон янзын зорилгонуудые шиидхэлгэ нилээд хүнгэн болохо.

Аха дүүгэй харилсаа холбоон социализмын орон бүхэнэй арга боломжонуудые улам үргэдхэнэ, арьбадхана. Адли тэгшэ эрхэтэй байлгын, сүлөөтэ, национальна бэеэ даанхай байдалаа, территориальна бүтэн бүрин байлгые хүндэлэлгын, аха дүү ёһоор харилсан туһалалсалгын ба һаналаа нэгэдэлгын үндэһөөр өөһэдынгөө оронуудай хоорондохи түгэс харилсаа холбооё улам гүнзэгырүүлхын тула эдэнһээ дулдыдаха бүхы юумэ хэхэ гэжэ эрмэлзэдэг байһанаа Зүблөөндэ хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Манай оронуудай байгаалиин асари ехэ нөөсэ баялигуудые үрэ ехэтэйгээр хэрэглэн, эрдэм болон техникын шэнэ туйлалтануудые ашаглан, социалис ажахы эрхилэлгын түхэл маягууд ба онол аргануудые нарижуулан, экономикоёо саашадань хүгжөөхэ, ажалшадай байдал улам һайжаруулха хэрэгые коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд тон шухала удха шанартайда тоолоно. Социалис оронуудай экономическа холбооё хоёр талын, олон талын харилсаанай үндэһөөр хүгжөөлгэ хадаа эдэ арюун һайхан зорилгонуудые бэелүүлхэ үрэ түгэс онол арга болоно. Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй ажал ябуулгые улам нарижуулан һайжаруулха, хамжалгын ба тусхай мэргэжэлтэй болголгын үндэһөөр социализмын оронуудай үйлэдбэри хүгжөөхэ ябадал улам ехэ удха шанартай боложо байнхай. Энэмнай ажалаа уласхоорондын оршом соо социалис ёһоор хубаарилан эрхилэлгын ашаг туһые хүсэд бүрин хэрэглэхэ арга олгоно.

Энэнһээ уламжалан, дээдэ тушаалтадай хабаадалгатай экономическа зүблөө ойрын сагта үнгэргэлгын тон шухала байһаниинь дахинаа элирнэ.

Империализмын эзэрхэг түримхэй политикаһаа уламжалан һүүлэй үедэ уласхоорондын оршон байдалай орёо, аюултай зандаа байһанда арадуудай анхарал хандуулхые Зүблөөндэ хабаадагшад өөһэдымнай уялга гэжэ тоолоно. Иимэ ушар байдалай тохёолдоод байхадань, социалис оронуудай аха дүү партинууд бүгэдэ ниитын эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө, империализмын эзэрхэг түримхэй политикада эсэргүү эрид шанга сохилто эмхидхэхын түлөө, ниитын ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолгын гол ёһо батадхахын түлөө тэмсэхэ шухала байһые хараада абажа, уласхоорондын оршом соо хэхэ ябуулгануудаа зүбшэлхэ, залан ударидахаар бэлэн байһанаа дахинаа лаблан элирхэйлнэ.

Хүдэлмэришэн анги, таряашад, интеллигенци, бүхы ажалшад өөһэдынгөө оронуудай, дэлхэйн бүхы хүн зоной амгалан тайбан, ажана түбшэн ажаһуухые ехэтэ хүсэнэ. Социалис оронууд арадуудай эдэ нангин хүсэл бодолой бодото дээрээ бэелхынь тула шухала бүхы юумэ хээ, хэжэ байна, хэхэшье байха. Энэ арюун һайхан зорилго шиидхэхэ хэрэгтэ бүхы коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудтай, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай, сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалай, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэгшэ дэлхэйн бүхы түрүү үзэл бодолто хүнүүдтэй саашадаашье харилсахабди гэжэ манай партинууд мэдүүлнэ.

Болгариин, Венгриин, Германиин Демократическа Республикын, Польшын, Советскэ Союзай ба Чехословакиин коммунис, хүдэлмэришэнэй партинууд баатар габьяата вьетнам арадые саашадаа дэмжэхэ, американ интервентнүүдтэ эсэргүү үнэн зүб тэмсэлдэнь шухала туһаламжа үзүүлхэ гэжэ хэлбэришэгүй шиидэнхэй байһан тухайдаа дахинаа хүндэтэйгөөр мэдүүлнэ.

Израилиин засаг бариһа бүлэгүүдэй эзэрхэг түримхэй политикаһаа уламжалан Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай шахардуу шанга зандаа байһандань мүн лэ һанаагаа зобонобди. Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэриин үндэһөөр усадхахын тула, эзэмдэгдэһэн араб газар дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдые гаргуулхын тула боломоор бүхы юумэ манай партинууд хэхэ байха.

Зүблөөндэ хабаадагшад Европодохи байдалые хаража үзөөд байхадаа, Баруун Германиин реваншизмын, милитаризмын ба неонацизмын хүсэнүүдэй улам һүжэрэн гааража байһан ябадал социалис гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые дайрана, бүгэдэ ниитын амгалан тайбан байдалай хэрэгтэ аюул тохёолдуулна гэжэ тэмдэглэнэ. Саашадаашье социалис оронуудай бүгэдын ашаг туһада, Европодохи аюулгүй байдалай ашаг туһада харюусахаар, зүбшэлмэл политика Европын хэрэгүүдтэ сэхэ шууд бэелүүлхэбди, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үрэ дүнгүүдые хубилгаха, Европодо тогтоогдоһон хилэнүүдые эбдэхэ гэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдтэ эсэргүү сохилто хэхэбди; Мюнхенскэ хэлсээнэй анханһаа хойшо үнэнтэ бэшэ байһан тухай мэдүүлжэ үргэлжэлхэбди; эб найрамдалай хэрэг аршалан хамгаалагша, немец ажалшадай социалис гүрэниие — Германиин Демократическа Республикые эрид шууд дэмжэхэбди; Германиин Коммунис партиие, милитаризмда, реваншизмда эсэргүүсэн, демократическа хүгжэлтын түлөө тэмсэгшэ бүхы хүсэнүүдые саг үргэлжэ дэмжэхэбди.

Социалис оронуудай коммунис партинууд Европодо аюулгүй байдал хангаха гэжэ эрид шиидэнхэй байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ, Бухарестын декларациин, Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Карлова Варадахи конференциин мэдүүлгын гол ёһонуудые дабтан батална. Эдэ партинууд манай түбидэхи амгалан байдал хамгаалха зорилгоор Европын арадуудай конгресс зарлахын тула шухала бүхы юумэ хэхээр бэлэн байна. Европодохи амгалан байдалые эбдүүлхэгүй гээшэ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахилгада шиидхэхы удха шанартай байна. Бүхы арадуудай аша туһада хабаатай энэ зорилго бэелүүлгэдэ бидэнэй хамтын хүсэлэлгэ зорюулагдаха байха.

США-гай, ФРГ-гэй ба бусад оронуудай империалис хүсэнүүдэй эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа улам һүжэрөөн дэбэргэжэ, социалис хани нэгэдэлые һуларуулха һэдэлгэ гаргажа байһан мүнөө сагта Варшавска Договорой онсо удха шанартай байһыень дахинаа тусхайлан тэмдэглэхые аха дүү партинуудай түлөөлэгшэд шухалада тоолоно. НАТО-гой империалис эзэрхэг түримхэй бүлэглэлдэ реваншис Баруун Германиин оролгодонь харюу болгон социалис гүрэнүүдэй батлаһан энэ Договор Европын арадуудай эб этэ, аюулгүй байдалай хүсэтэ нүхэсэл байһан юм, байһааршье. Энэ Договор дэлхэйн хоёрдохи дайнай үрэ дүнгүүдые хубилган хазагайруулха хүсэлтэй бүхы хүнүүдтэ дабагдашагүй хаалта болоно. Энэ Договор социализмын туйлалтануудые, аха дүү гүрэнүүдэй сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалые найдамтайгаар хамгаална. Энэ Договор Европодохи аюулгүй байдал батадхаха, бүгэдэ ниитын эб найрамдал сахиха зорилготой.

Мүнөөнэй оршон байдалһаа уламжалан, социалис гүрэн бүхэнэй, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые улам шангадхахын тула, Варшавска Договорой эмхи доторхи политическэ, сэрэгэй хани нүхэсэл бэхижүүлхын тула саг үргэлжын оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха эрилтэ бидэнэй урда табигдана.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй эмхидэл нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө сэхэ шууд тэмсэхэ ябадал уялгамнай болоно гэжэ Зүблөөндэ хабаадагшад тоолоно. Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын шэнэ зүблөөндэ бэлдэхын тула һүүлэй үедэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ тэмдэглэнэбди. Аха дүү партинууд энэ хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнээд, болохоёо байгаа зүблөөн амжалтатайгаар үнгэрхэ, мүнөө сагай бүхы революционно хүсэнүүдые элсүүлэн жагсааха хэрэгтэ шухала туһа хүргэхэ байха гэжэ этигэһэнээ элирхэйлэн мэдүүлнэ. Марксистско-ленинскэ нэгэдэлтэ суртал бодол, обществын түрүү манлай, ударидагша болоһон коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай үүргэ, манай гүрэнүүдэй арадай ажахын социалис үндэһэ һууринь социализмын оронуудай саашанхи эмхидэл нэгэдэлэй, бүгэдэ ниитын агууехэ үг зорилгын түлөө тэмсэгшэ эдэнэй ябуулгын бата нэгэдэлэй нүлөө ехэтэ нүхэсэлнүүд болохо байха гэжэ этигэнхэйбди.

Братиславска Зүблөөндэ хабаадаһан партинууд элирхэйлһэн хараа бодолнууд, һанамжанууднай бүхы аха дүү оронуудай ба партинуудай аша туһада, манай оронуудай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай хэрэгтэ, эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай, социализмын аша туһада харюусаха гэжэ ехээр этигэнхэй байжа энэ Мэдүүлгэеэ тунхаглаба.

Болгариин Коммунис партиһаа	Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиһаа	Германиин Социалис нэгэдэмэл партиһаа	Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиһаа	Советскэ Союзай Коммунис партиһаа	Чехословакиин Коммунис партиһаа
Т. ЖИВКОВ С. ТОДОРОВ П. КУБАДИНСКИЙ	Я. КАДАР Е. ФОК З. КОМОЧИН	В. УЛЬБРИХТ В. ШТОФ Э. ХОНЕККЕР Г. МАТЕРН Г. МИТТАГ Г. АКСЕН	В. ГОМУЛКА Ю. ЦИРАНКЕВИЧ З. КЛИШКО А. СТАРЕВИЧ	Л. БРЕЖНЕВ Н. ПОДГОРНЫЙ А. КОСЫГИН М. СУСЛОВ П. ШЕЛЕСТ К. КАТУШЕВ Б. ПОНОМАРЕВ	А. ДУБЧЕК О. ЧЕРНИК И. СМРКОВСКИЙ В. БИЛЯК И. ЛЕНАРТ

ТАБАН ЖЭЛЫЕ — БОЛЗОРһОО УРИД!

һАРА СОО — КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ

Баргажанай аймагай «Байкалец» колхозой загаһашад үнгэрһэн хоёрдохи кварталайнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, заншалта һайндэрөө ажалай бэлэгээр угтаһан юм. Тэдэнэр ганса июль һара соо гурбадахи кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, гайхамшагта илалта туйлаа.

Энэ колхозой А. Пилюгинэй хүтэлбэрилдэг губшууршадай бригадынхид июль һара соо 65 центнер загаһа бариха түсэбөө 500 центнертэ хүргэжэ шадаа. Мүн тиихэдэ П. Вовкиной хүтэлбэрилдэг гүльмэшэдэй бригада түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана.

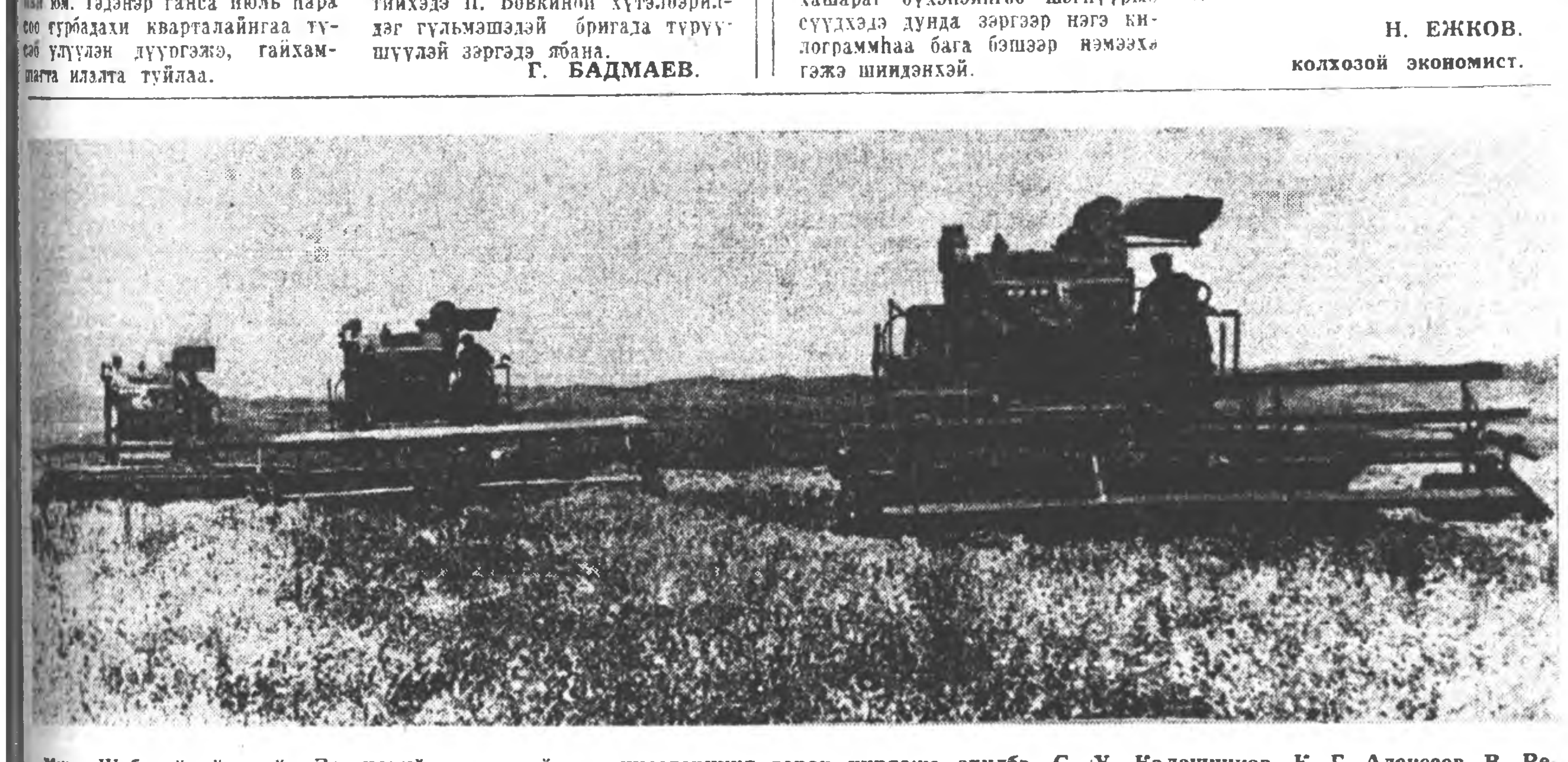
Г. БАДМАЕВ.

КИЛОГРАММҺАА ҮЛҮҮГЭЭР

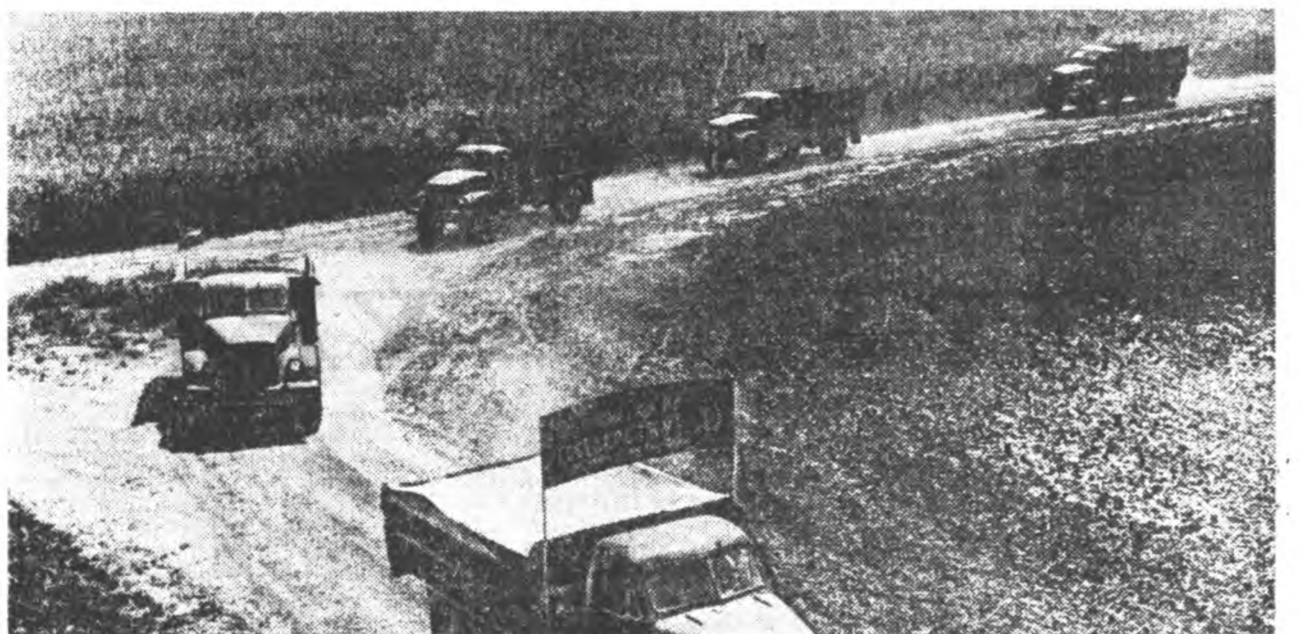
МУХАР-ШЭБЭР. (**Телефоноор абтаба**). Николай Васильевич Хохлов үшөө хабар байхада 114 бүрүү даажа абаһан юм. Заганай колхозой үнинэй малшан энэ зуун хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр нэгэ килограммһаа бага бэшээр нэмээхэ гэжэ шиидэнхэй.

Тэрэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Июнь һара соо хашараг бүхэниинь сүүдхэдээ дунда зэргээр 1013 граммаар нэмээгдэһэн байна.

Н. ЕЖКОВ.
колхозой экономист.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой механизаторнууд горох хуряажа эхилбэ. С. У. Калашников, К. Г. Алексеев, В. Ребенский гэгшэд түрүүшын хэдэн үдэрэй туршада 150 гектарай горох хуряагаа.
В. ОЛЕННИКОВЭЙ фото.

КРАСНОДАРАЙ ХИЗААР. Шэнэ ургасын ороохо таряа ашаһан автомашинанууд бэлэдхэлэй пунктнууд тээшэ һубарилдана. Тимашевскэ, Динскэ, Кореновскэ, Усть-Лабинска, Павловска, Славянска районуудай ажахынууд түсэбһөө гадуур таряа гүрэндөө худалдажа байнхай. Лабинска районой Крупскаягай нэрэмжэтэ колхоз 6100 тонно таряа гүрэндөө худалдаад, түсэбһөө гадуур тушаажа үргэлжэлһөөр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Крупскаягай нэрэмжэтэ колхозһоо таряа ашаһан машинанууд элеватор тээшэ ошожо ябана.

ТАСС-ай фотохронико

КПСС-эй Центральна Комитедһээ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

Элитэ ехэ сэрэгэй ажал ябуулагша, совет оюун бэлигтэ полководец, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, Советскэ Союзай Маршал **Рокоссовский** Константин Константинович үни удаан хүндөөр үбшэлһэнэй һүүлээр 72-тойдоо, 1968 оной августын 3-да наһа бараба гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүнзэгы шаналалтайгаар мэдээсэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет	СССР-эй Верховно Соведэй Президиум	СССР-эй Министрнүүдэй Совет

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

ШУХАЛА АСУУДАЛ ХЭЛСЭГДЭВЭ

Захааминай аймагта партийна ажахын эдэбхитэдэй суглаан үнгэргэгдэбэ. Ниитын малда тэжээл бэлдэлгэ ба таряа хуряалгада бэлэдхэл тухай элидхэл үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр И. Г. Гылыков хэбэ.

— Нёдондохи жэлэй июлиин 30-най байдалтай сасуулхада, мүнөө аймагай ажахынууд бүдүүн тэжээл арба мянган центнер багаар бэлдээ,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ—Тэжээл юундэ муугаар бэлдэгдэнэб? Шалтагаанииинь юун бэ? Түрүүн түрүүн, эхин партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд эмхидхэлэй асуудалнуудые хүсэд шиидхэнгүйгөөр үбһэндөө ороо бшуу. Тиимэһээ мүнөө ажахынуудта автомашинанууд дутана, үбһэ сабшаха, сомохо техникэ запасной частьнуудаар дуталдана, хүнүүд үсөөдэнэ...

Суглаанда хабаадагшад элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаа.

— Манай колхоздо тэжээл бэлдэлгэ дээрэ 52 звено ябана гү, али 125 хүн үбһэндэ хам оронхой,—гэжэ XXII партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Н. Б. Михеев тэмдэглэбэ.—Гэзд үбһэнэймнай техникэ запасной частьнуудаар дуталдана. Сельхозтехникэ» гэжэ эмхиин худэлмэрине энэ талаар һайшаахагүйбди. Тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд юун тухай бодомжолдог зон гээшэб?

— Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат колхозуудта 40 автомашина эльгээхэ аад, арбые эльгээгээ,—гэжэ комбинадай хүтэлбэрилэгшэдые ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. Н. Федотов шүүмжэлбэ.

Энэ шухала асуудалаар суглаанда хабаадагшад зохид тааруу хэмжээнүүдые хараалаа.

Суглаанай гүгэсхэлдэ партиин Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь Б. И. Николаев үгэ хэлэжэ, тэжээл бэлдэлгын үедэ ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар үнгэргэхэ шухала байһание тэмдэглэбэ.

Д. БАЛДАЕВ,
«Ажалай туг» газетын редактор.

ТҮРҮҮШЫН ЯЧЕЙКЭНҮҮДЭЙ НЭГЭН

Хоринн аймагай Доодо-Анаа тосхондо эмхидхэгдэһэн багшанарай курсада һуража байхадаа, 1922 ондо би комсомолдо ороһон хүм. Тэндэ ревсомолой ехэ суглаанда хабаадалсаа бэлэйбди. Тэрэ суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунист М. И. Амагаев революционно залуушуулые Коммунис партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ байхыень, социализм байгуулха ехэ тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадахые, ангиин дайсадтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхые уряалаа бэлэй. Тиихэдэ залуу багшанарта тусхайта хандажа, үхибүүдтэ үзэг бэшэг зааххаһаа гадна, тэдэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ ёһотойт гэжэ онсо зааһан юм.

Тэрэ курса дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр би Гушадай хошуунай Шэбэртын эхин һургуулиин буряад-монгол хэлэнэй багшаар томилогдоо һэм. Шэбэртэ гээшэ ехэ уужам, гоё һайхан нютаг байгаа. Тиигэбэшье эндэхи юрын зоной, илангаяа залуушуулай байдал угаа хүндэ хүшэр, мэдэрэлэйнгээ талаар гээгдэнги һааб даа. Баяд ноёдой, лама, бөөнэрэй мүлжэлгэ доро байһанай хохидол ха юм. Эндэхи айлнууд хэдэн нютаг болон хубааржа, бэе бэеһээ таһархай таруу ажаһуудагынь мэдээжэ хэрэг. Тиихэдэ граждан дайнай үедэ ушарһан хохидол, һандарал үшөөл һэргээгдээгүй байһаар һэн.

Тэрэ үедэ залуу үетэнэй, эдир наһатанай номдо һураха болбосорхо ябадал али зэргын тулюур байгаа гээшэб. Гушадай хошуунда гансал Шэбэртын гурбан жэлэй эхин һургуули бии һэн. Арбаад модоной газарта байдаг Амгалантын дасанда хүбүүдээ хубараг болгохоёо тэндэхид абаашадаг зангаараал байгаа. Һургуулиин тэршье бахал тулюур гээшэнь гайхалгүй һааб даа.

Иимэл эрхэ байдалтай үе сагта багша болохоор ерэгдээ бэлэй. Эндэ ерэһэн, ажаллажа эхилһэн сагһаа хойшо шэнэ байдалай түлөө нилээд горитой хүдэлмэри ябуулгадажа эхилаа. Хошуунай ревкомой дэргэдэ ревсомолой комитет байгуулһан байнабди. Гэшүүдынь дандаа гуша гаранги хүнүүд һэн. Удаань 1924 ондо ревсомолой һуури дээрэ Шэбэртэдэ анха түрүүшын комсомолой ячейкэ тогтоогдобо. Тэдэнэй түрүүшын гэшүүд — Чимитцу Дылгырова, Цынилма Жапова, Цыренсу Гонгорова (Шэбэртэһээ), Должод Очирова, Мухунай Будаева, мүн бусад (Гутайһаа). Комсомолой ячейкын секретаряар Цыденжап Дондубон (Ц. Дон), ханын газетын редактораар Д. Мункоев гэгшэд һунгагдаһан юм.

Тэрэ үедэ партийна ячейкэ гэжэ манай тэндэ байгаагүй. Али нэгэн нютагта коммунистнар ганса нэгээрээл хүдэлдэг бэлэй. Тиимэһээ комсомолой хүдэлмэридэ ехэ бэрхэшээлтэйшье ушар тохёолдохо. Хошревкомой болон Соведүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ комсомолшууд ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг бэлэйбди. Ц. Дондубон хошревкомой гэшүүн боложо хүдэлөө, Ц. Гонгорова — сомсоведэй гэшүүн, Ц. Жапова—кресткомой гэшүүн, Д. Мункоев — кресткомой шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ байгаа.

Бидэнэр ойро шадарайнгаа нютагуудай айлнуудаар ябажа, элидхэл хэдэг, хөөрэлдөө үнгэргэдэг һэмди. Илангаяа угытэйшүүлэй, эхэнэрнүүдэй, бурхангүйшүүлэй дунда горитой ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхаш. Зүжэг наада табижа, тэдэнэй анхарал татаха хэрэг гараха. Нэгэтэ Амгалантын дасанда дүгэшэг Шанага нютагай зониие суглуулжа, шажанда эсэргүү зүжэг табиһанаа огто мартагшагүйб. Тиихэдэ арадай судья байһан Б-М. Цыренов ламын ролиие ехэ шадамараар наадагша һэн. Тэрэ наада табихадамнай хүн зон олон байжа, яһала һонирхуулһан юм. Гадна дасангһаа нилээд олон залуу ламанар, хубарагууд ехэ ламанарһаа бэеэ нюужа, тэрьелжэ байжа ерээд һэн.

Гэбэшье иимэ хэмжээ ябуулганууд амар бэлэхэнээр бүтээдхигшэгүй һэн. Илангаяа басагад-комсомолшуудаймнай түрэлхид гани гай болохо. Шоо үзэхэ, дураа гутаха, элдэбээр хэлсэхэшье хүнүүд баһал олон байгаа һааб даа. Яагаашье халаа түрүүшын комсомолшууд зоригжол ехэтэйгээр эдэ бэрхэшээлнүүдые дабан гаталжа, эрид шууд урагшаа дабшадаг, шэнэ хэрэг үйлэ үүсхэдэг һэмди.

Түрүүшымнай эдэбхи түгэлдэр алхамда нютагай эдэбхитэд, урданай партизануудай ехэ туһа хүргэдэгыень мартахаар бэшэ байдаг. Аюр Санжиев, Дылгыр Гомбоев, Цыденжап Цыбиков, Митаб Цыренов гэгшэд бүришье һаа һайн, аха ёһоной-туһаламжа үгэдэг, залан заабаридаг юм һэн.

Ошо ошотороо манай ячейкэ ургажа, бэхижэжэ, нютагтахи эгээл хүсэтэй, эдэбхи ехэтэй хүсэн болоожо шадаһан. Манай хэрэгэй зүб байһые хоёр нюдөөрөө хараһан уладайшье һанал сэдьхэл хубилаа һааб даа.

Тэрэ үеын комсомолшуудһаа ургажа гараһан, дээгүүр тушаалда ябаһан хүнүүд олон даа. Ц-Ж. Д. Дондубониие абаад үзыт. Ц. Дон гэжэ мэдээжэ уран зохёолшо, олониитын ехэ ажал ябуулагша. Л. А. Марактаев — партийна, советскэ органуудта хүтэлбэрилхы тушаалнуудые дааһан хүн. Е. Н. Цыбиков — чекист, мүнөө совхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэри даажа байдаг. Ц. О. Цыбиков — мүнөө Мухар-Шэбэрэй аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Ч. М. Митыпов, Ц-Д. С. Семеков —колхозой түрүүлэгшэнэр.

Тэдэнэй үхибүүд, хоёрдохи, гурбадахи үеын залуушуул үбгэ эсэгэнэрэйнгээ хэрэгые саашань ургэлжэлүүлхэ, арадай ажахын, соёл культурын али бүхы һалбаринуудта, хүтэлбэрилхы органуудта амжалтатайгаар хүдэлжэ ябадаг. Шэбэртэ мүнөө яаха аргагүй хубилшоо. Хүн зоншье баяндаа баян, эрдэм бэлигээр ухаан бодолоо сэглэнхэй. Эндэхи совхозой бэриин байдал тухай бэшэһэн эндэ үлүү. олондо мэдээжэ.

Урдань Гушадай хошуунда классатай нэгэл һургуули байгаа гэжэ бэшэгэйнгээ эхиндэ һэм. Теэд энэ хошуунай байһан газарта мүнөө хоёр хоёр найман жэлэй, дүрбэн һургуулинууд хүдэлжэ байна.

Энэ нютагта анха түрүүшын комсомолой организаци байгуула манда энэ хубилалта угаа даа. Эндэхи комсомолшууд боло луу үетэн ВЛКСМ-эй 50 жэлэй эрхим бэлэдхэлтэйгээр, ажалай бэлэгтэйгээр угтаха байһан этигэл ядагданагүй. Эдэ үүсхэлээ улам хүрсадхажа, гайнгаа олониитын ажабайдалда улам шударгыгаар хабаадалсыт ба шадалаа бүри эршэдүүлыт уряалха зэргэтэйб. Ерэхэ сага жаргал, хүгжэн бадаралга дайл гарта ха юм даа.

Д. МУНКОЕВ
хорёод оной комсомол

УРАН ГАРТАН

Улаан-Үдын трикотажна фабрика республикымнай промышленностиин түрүү предприятинуудай нэгэн болоно. Үйлэдбэрилдэг продукциингаа шанарые һайжаруулхын тула тус фабрикын коллектив ехэ оролдолго гаргана. Хүдэлмэришэдэй шанар һайнтайгаар нэхэжэ гаргаһан хубсаһан арад зоной дунда үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнхэй.

Энэ жэлдэ тус фабрикынхид нёдондо жэлэйхиһээ гурба дахин ехээр хубсаһа нэхэхэ гэһэн уялга абаад, габшагайгаар ажаллажа байна. Хүдөө нютагуудай ажалшадтай холбоо барисаагаа үргэдхэн, үйлэдбэрилһэн продукциингаа ехэнхи хубиие хүдөө нютагуудта эльгээнэ.

Һүүлшын үдэрнүүдтэ Хоринн, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай колхоз болон совхозуудай ажалшадта 50 мянган түхэригэй хубсаһа нэхэжэ эльгээбэ.

Шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гээшэ эндэхи хүдэлмэришэдэй зорилгонуудай нэгэн болоонхой. Трикотаж нэхэлгын шэнэ арга шудалһан дээрэһээ һүүлэй үедэ арбан шэнэ түхэлэй хубсаһан нэхэгдээ.

Хубсаһа нэхэдэг цехэй коллектив хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 13-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 1500 хэһэг хубсаһан худалдаа наймаанай организацинуудта эльгээгдэбэ.

Нэхэгшэ Клавдия Николаевна Шарипова халаанайнгаа нормо ходо 120—130 процент дүүргэжэ, нүхэдтөө һайн жэшээ харуулна. Тус фабрикада олон жэлдэ хүдэлжэ байһан Зинаида Ербанова залуушуулые дүй дүршэлдөө һургаха талаар ехэ оролдолго гаргадаг хүн. Тэрэнэй һургаһан залуушуулай дундаһаа коммунис ажалай ударник болоһон нүхэд үсөөн бэшэ. Тэдэнэй нэгэн Вера Деревгина һайнаар ажаллажа, утаһа ехээр арьбална. Һүүлэй үедэ арьбалһан бүхы утаһаараа 30 хэһэг хубсаһа нэхэһэн байна.

Мүн Люба Кулакова, Маша Усакова, Людмила Павлова гэгшэд эрхимээр ажаллажа, түрэл фабрикынгаа нэрэ солые алдаршуулна.

П. БУРМАКИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: фабрикын эрхим хүдэлмэришэд Клавдия Шарипова (зүүн таладань), Зинаида Ербанова.

АВТОРАЙ фото.

ҮНГЭРЭГШЭ үбэлжэлгын үедэ адууһа малнай үбһэ тэжээлээр дуталдажа, хүшэрхэн байдалда ондо ороһон юм.

Зарим отаранууд бүри февраль соо хамар хадхаха үбһэгүй болошоод, хонидтоо гол түлэб һолоомо эдюулжэ, хагданда адуулжа, үбэлэй хүйтэниие арайхурай гэжэл үнгэргөө һэн.

Юун дээрэһээ иимэ байдал тохёолдооб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, нёдондо эндэмнай ган гасуур болоожо, сабшалангай ногоон мүртэй ургаагүй. Тиигээдшье үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын тула һанаһанда хүрэмөөр ехэ хүдэлмэри ооһэдөө үшөөл хэжэ бипаагүйбди гэжэ сэхэ мэдэрхэ шухала. Хоёрдохёор, үнгэрэгшэ жэлдэ олонхи отделенинүүднай үбһэ хуряалгынгаа хүдэлмэриие эршэмтэй шангаар, эмхитэй һайнаар ябуулжа баһал шадаагүй.

Эгээл эдэ мэтэһээ болоожо, нёдондо совхоздо ойройдоол 27 мянган центнер үбһэн абтаа. Тэрэнэйнь дүрбэ мянган центнерынь холо, республикаһаа газаа тээ бэлэдхэгдээ. Ондоогоор хэлэбэл, бүхы үнеэдэймнай толгой бүридэ минил 3,2 центнер үбһэн, буруу, хашараг бүхэндэ—4 центнер, хониин бүридэ ойройдоол 75 килограмм, тэрэ тоодо эхэ хониндо—82 килограмм үбһэн арай гэжэл хүртэһэн байна. Энэмнай тон бага тэжээл гээшэ. Тэрээнһээл болоожо, байгша ондо совхоздо зуун эхэ хониин бүриһөө минил 68 хурьган түлжүүлэгдээ ха юм. Һүүшье бага һаагдаа.

АЛДУУҺАА ҺУРГААЛ АБАЖА...

Иимэ түлюур түйган байдалые саашадаа тэсэхын яашье аргагүй байһаниинь элитэ.

Тиимэһээ энэ жэлдэ үбэлдөө, хабартаа сабшалан дээрэ бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Тэндэ 4,5 мянган тонно шэбхэ гаргагдаа. Шэбхэ зөөхэ аргагүй, холын 220 га газарта гектарай хоёр центнер аммиагай үһан оруулагдаа. Мүн ногоонойнь шэнгэрһэн, муудаһан баһал тэды шэнээн сабшалан дээрэ минеральна хуурай үтэгжүүлгэ—мочевинэ гектарай 1,5 ц нер тараагдаа һэн. Муушаг ургасатай болоһон 20 гектар газарта дисктэй борной гурба дахин шэрээд, хяаг ногоо тарижа, хүнһэ катогоор хурьһыень нягтаруулаабди. Хүбхэ ургаһан, үлэн үбһэтэй болоһон 700 га сабшалан хоёр удаа борнойлогдоо. Бүхы 2157 га сабшалангайнгаа 2 мянган гектарынь хоёр дахин, 250 га газарыень гурба дахин үһалаабди.

Эдэ бүгэдын ашаар сабшалангаймнай ургаса яһала һайн гараа. Эгээл доогуур абажа үзэхэдэ, бүхы сабшалантай га бүриһөө дунда зэргээр 15 центнер үбһэн сохом гэхэ гү, али бүхыдөө 32,5 мянган центнер үбһэ абаха аргатайбди. Энэмнай нёдондонойхиһоо арба шахуу мянган центнерээр ехэ болоно. Урда жэлнүүдтэ мүртэй ургадаггүй, бүхыдөө ойройдоол 6—7 мянган центнер үбһэн гарадаг Шэбэртын сабшалан дээрэһээ мүнөө жэлдэ лаб 14—15 мянган центнер үбһэн абтахаар хүлеэгдэнэ. Новосретенскын отделенидэ бэрхэ луговод Марк Гурьянович Ткачев, мүн тэрэнэй дүү Василий Гурьянович гэгшэд 95 гектар газарһаа га бүриин дүшэн центнер үбһэ жэл бүри абадаг. Мүнөөшье тэндэһээ урдынхиһаа бага бэшэ ургаса гараххаар.

Саашадаа сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, ногоонойнь шанарые һайжаруулхын тула зарим тэды хүдэлмэри хэгдэжэ эхилбэ. Дабаатада 20 га газарта хяаг ногооной үрэһэн таригдаа, мүн Новосретенскэдэ 115 гектарта хүсы үбһэнэй үрэһэ тараагаабди. Тиихэдэ сабшалангай ногоо тогтомол гуримтайгаар, олон ондоо болзорто сабшаха, үрэһыень тараалгаха гэхэ мэтэ аргануудые хэрэглэжэ эхилээбди. Хэрбээ энээнһээ урагшаа сабшалангайнгаа ногоо хамаагүйл нэгэ захаһаань эхилээд сабшадаг һаа, мүнөө жэлдэ нэгэ тээһээнь орожо сабшабал, хойто жэлдэ ондоо тээһээнь эхилжэ сабшадаг болохомнай.

Үшөө нэгэ гол шухала юумэнь юуб гэхэдэ, ехэнхи сабшалан эзэтэй болоо. Жэшээнь, Шэбэртын голой 840 га сабшалангые тусхай оньһожоруулагдаһан бригадала даалгагдаа. Үнинэй механизатор Санжа Содбоевой хүтэлбэрилдэг энэ бригада элдэб түхэлэй 13 трактор, тэдэндэ шаргагалха газаа элдүүрилгын, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын бүхы хэрэгтэй машина, тухеэрэлгэ хуу даалгагданхай. Тэдэнэр ондоо тээшээ һамааруулагдахагүй, сабшалан дээрээ бүхэли жэл соо хүдэлхэ юм.

Мүнөө тус бригада үбһэеэ түлэг хуряажа байна. Эндэ сабшалга, хуряалга, һүрилэлгэнь хуу машина техникын хүсөөр хэгдэнэ. Эдэнэр даб дээрэ 4 мянга шахуу центнер үбһэ һүрилөө. Августын тэн болотор 12 мянган центнер үбһэ хуряаха байна. Мүн Новосретенскын отделенидэ И. Ф. Слепневой, Гутайда А. Е. Трупаковай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдаһан бригаданууд баһал үбһэ һайн абана. Эдэ гурбан бригаданууд хүсөөр совхоз соо 10 гаран мянган центнер үбһэн һүрилэгдөө. Тэрэшэлэн малшад, хонишод, луговодуудһаа бүридэһэн үбһэеэ гараар, морёор сабшадаг, хуряадаг үшөө хорёод звено баһал һайн хүдэлнэ. Ондоогоор хэлэбэл, нёдондоной энэ үеынхиһөө хоёр дахин шахуу ехэ үбһэн абтаад байна. Үбһэеэ шадаал һаа эртэ, августын тэнгһээ ойройтонгүй хуряажа дүүргэхэ гэһэн гол зорилго табинхайбди. Юуб гэхэдэ, нёдондо хожомдожо хуряаһанһаа болоожо, ехэнхи үбһэн каротин багатай, шанараар муу, хор хомхи байгаа.

Тиимэһээ үбһэеэ түргэнөөр шанартайгаар хуряажа абаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулнабди. Үбһэшэдэй ажалай түлөөһэ баһал энээндэ хараадуулжа тогтоонхойбди. Жэшээнь, бүхы үбһэеэ хүдэлмэриин 20 үдэр соо хуряажа абаһан отряд, звенодо гол түлөөһэн дээрэнь 30 процент нэмэжэ үгтэхэ юм. Мүн һайн шанартайгаар абаа һаа ,үшөө нэмэлтэ түлөөһэндэ хүртэхэ. Тиихэдэ нэгэ хүндэ арбан центнерһээ ехэ үбһэн үгтэхэгүй байна.

Энээнһээ урагша манай совхоздо нарай малда, илангаяа тугал, хурьгадта эдюулхэ витамин элбэгтэй ногоон үбһэ бэлэдхэхэ тухай һанаагаа ёһоор табидаггүй һэн. Энэмнай ехэхэн алдуу байһаниинь элитэ. Мүнөө үбһэ сабшаад, хэдэхэн час соо хэбтүүлжэ, һүүһэн бэеэрээ суглуулжа, урид бэлдэһэн тусхай түхеэрэлгэ дээрэ обоолнобди. Удаань тэрэнээ тусхай вентиляторaар үлеэлгэжэ, хатаанабди. Эдэ үдэрнүүдтэ Мухар-Шэбэр гэжэ газартахи тугалай фермэ дээрэ хоёр вентилятор тодхогдоод, үбһэн хатаагдажа байнхай. Мүн Добуунай тоог дээрэ үбһэнэй гурил хэдэг оньһон түхеэрэлгэ үдэр һүнигүй хүдэлнэ. Даб дээрэ 10 гаран центнер үбһэнэй гурил татагдаа.

Совхозой ажалшад ниитынгээ адууһа малда эрхим шанартай үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын тула бүхы шадалаараа оролдожо байна гээшэ.

Б. ДЫМБРЫЛОВ.
Бэшүүрэй совхозой агроном-мелиоратор.

АГИТБРИГАДА—ҮБҺЭШЭДТЭ

ТҮНХЭН. (Телефоноор аб...) Манай аймагай соёлой байшан... дэргэдэхи агитбригада июль... рада Монголой арадай респу... кын хүршэ аймагуудаар яб... ерээ һэн. Тэндэ ябалсаһан нү... най мүнөө аймагайнгаа үбһэ... тэ наадаяа харуулжа, һониn... рэлдөө хэжэ эхилбэ.

Һаяхан агитбригадынхид ... шаанда болоһон аймагай ма... дай суглаан дээрэ наада ха... лаад, Саянай совхозой үбһэ... айлшалаа. Эдэ үдэрнүүдтэ Т... най совхоз ерээд байна.

Тэжээл бэлэдхэлгын ха... хаһа соо манай агитбригад... үбһэшэдэй хүндэтэ айлшан... мүн. Соёлой байшангай хүдэлм... лэгшэд М. Московский, В. Бе... Жэмһэгэй клубые даагша З. ... машкеева, аймгүйсэдкомой ... лой таһагай нүүдэл клубые ... ша Т. Комарда болон бусад за... шуул манай агитбригадада э... хитэйгээр хабаададаг.

Ниитын малда элбэг тэжээ... жээл бэлэдхэлгын үедэ ни... Түнхэн нютагаймнай соё... эдэбхитэйгээр хүдэлжэ оро...

В. БИЛТАГУРОВ,
аймагай соёлой байшангай даагша.

АДУУН ҺҮРЭГ АШАГТАЙ

КПСС-эй Программа дотор хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые нютаг нютагай байгаалитай таараалдуулан тусгаарлаха гэжэ хараалагданхай. Энээнэй экономическа талаараа тон ехэ удха шанартай байһаниинь мэдээжэ.

Буряад оромнай хадалиг газарта оршоно. Адууһа малаймнай бэлшээринүүд үбэлдөө гүнзэгы саһаар хушагдадаг, мүн холо оршодог дээрэһээ хүсэд хэрэглэгдэдэггүй байна. Саһа ехэтэй, уһа багатай эдэ бэлшээринүүдтэ адуун һүрэг барихада үхэр мал, хони ямаа үсхэбэрилһэнһөө холо ашагтай. Адуун һүрэг манай республика дотор үнинһөө хойшо унаа болохоһоо гадна тэрэнһээ мяхан, сэгээ абтадаг байна.

Адуунай мяханай һайн шанартай байһаниинь мэдээжэ. Тэрэнэй мяханда 18—20 процент белок, 10 гаран процент тоһон бии юм. Мориной мяха холижо элдэбын колбасануудые, эрхим шанартай консервнүүдые хэжэ болоно. Гадна адуунай мяха эдиһэн хүн үбэлэй хүйтэндэ даарадаггүй, мүн үни удаан үлдэдэггүй байна. Юуб гэхэдэ, тэрээн соо хүнэй махабадда хэрэгтэй болохо элдэб янзын кислотанууд бии бшуу. Тарганшаг адуунай мяхан 1370 ккал., бүри тарганиинь—2060 ккал. калорийностьтай байдаг.

Гүүнэй һүөөр хэгдэһэн сэгээ үбшэн хүниие эдэгээхэ ехэл үнэтэй эм болоно. Сэгээ хэдэг ажахынууд тон ехэ олзо олодог байна. Жэшээнь, сэгээ хэдэг адуу үсхэбэрилгын бүхэсоюзна научна туршалгын завод болон Рязаниин «Варские шумоть» совхоздо хэгдэһэн туршалганууд гүүнэй һүнэй, адуунай мяханай ехэ ашагтай байһание харуулаа. Эдэ ажахынуудта жэл соо гүүн бүриһөө 800 литр һүн һаагдадаг байна. Харин энэ һүнһөөнь 400 түхэриг олзо ороно. Гадна гүүн бүриһөө жэл бүри нэгэ унаган абтана. Унаган бүхэниие зургаан һара соо 200-200 килограмм шэгнүүртэй болоторынь тэжээгээд, мяхан болгожо худалдахадань 153 түхэригтэ болоно.

Казахстанай Кокчетавска областьдо орон дотор мэдээжэ болонхой «Боровое» гэжэ курорт бии юм. Энэ курортдо 20 жэл соо 25 мянган центнер сэгээ «Шучинский» гэжэ адуунай эгээл ехэ гүүртэһээ асарагдаһан байна. Энэ гүүртэ дээрэ һаамхай 400 гүүн тоологдодог. Гүүртын адуун түхэреэн жэл соогоо бэлшээридэ ябадаг. Һалхи шуурганай гү, али янгинама хүйтэнэй болоходо, гүүртынхид гүүнүүдтээ үбһэ үгэдэг байна. Эндэ апрель—май һара соо унагалдаг гүүнүүд майн арбан табанһаа октябриин тэн хахад болотор һаагдана. Нёдондо энэ табан һара соо гүүн бүриһөө 828 литр һүн һаагдаһан байна.

Башкирай, Киргизэй, Таджикистанай хүн зон үни сагһаа нааша сэгээ бэлдэдэг заншалтай. Эдэ республикануудта жэл бүри гүүнэй 4500 центнер һүн сэгээ болгогдоно. Гадна Московско областьдохи үбшэнтэниие сэгээгээр, аргалдаг «Мцыри» гэжэ санатори орон дотороо мэдээжэ болонхой.

Буряад орон доторнай сэгээ багаар хэгдэдэг байһан. Мүнөө бүришье болижо байнхай, сэгээ хэхэ дүршэлшье угы. Нютагай гүүнүүдэй ашаг шэмэншье мэдэгдэдэггүй.

Гүүнүүдэй һүтэй байһыень шалгахын, сэгээ хэжэ һурахын тула манай туршалгын станцида туршалганууд хэгдэһэн байна. Тиихэдэ бидэ 25 гүү абаа бэлэйбди. Тэдэнэймнай дунда нютагай, мүн һайн үүлтэрэй гүүнүүд бии байгаа. Гүүртэдээ гүүнүүдые шэлэжэ абахадаа тэдэнэй үүлтэрые, шэгнүүрыень, һүтэйень, зангыень анхараабди.

Нэн түрүүн гүүдые һааха зургаан станогуудһаа бүридэһэн площадка баригдаа. Станок бүхэниинь утаашаа 2 метр, хүндэлөөшөө 80 сантиметр хэмжүүртэй. Гүүнүүд станок соогоо ороод байхадаа бэе бэеэ хараха аргатай байһан. Ушар юуб гэхэдэ, гүүнүүдые хамта байлгажа, нэгэ доро һаахада түргөөр һаалгажа һурадаг байгаа бшуу.

Энэ талмай дээрэ һү һааха «ДА-3» түхэлэй агрегат тотхобобди. Гүүдэй хоёр хүхэтэй дээрэһээ үлүү хоёр стаканиие коллекторһээ абажа, нүхэнүүдынь резинээр таглагдаа. Харин стакан бүхэниинь 46 миллиметрээр тайража, шэгнүүрыень хоёр дахин бага болгообди.

Һү һааха иимэ агрегадай хүдэлхэдэ станогууд нэгэ һородог, нэгэ бажуудаг, нэгэ болидог байха. Энээн дээрэһээнь тайраһан стаканууднай гүүнүүдэй хүхэнүүдтэ муугаар тородог болобо. Тиихэдэнь бидэ агрегадайнгаа коллекторэй стерженьдэ 6 мм үндэртэй резинэ кольцо һуулгажа, клапаниинь хаажа, хүдэлсыень хоёр болгобобди. Тиихэдэмнай стаканууд гансал һородог, бажуудаг болоо бэлэй. Аппарат нигэжэ хүдэлхэдөө 60 процент саг соогоо һородог, 40 процент саг соо бажуудаг болоо.

Гүүнүүдые станогуудтай танилсуулхын тула түрүүшын хоёр үдэр соо тэдэниие унагадтайнь станогууд соо оруулжа, гурбадахи үдэртөө гараар һааха эхилээ бэлэйбди. Тэдэниие гараар һаажа байхадаа, гүүнүүдые агрегадай шууяанда һургахын тула электромоторoo хүдэлгэһэн байнабди. Харин дүрбэдэхи үдэрынь гүүнүүдэй хүхэндэ стакануудые углажа, һаажа эхилэгдээ. Ингэжэ гүүнүүд июниин арбанһаа һаагдажа һургагдаа һэн. Энэ үе соо һаалишамнай гүүнүүдээ гараараа, мүн электромашинаар һаажа һуралсаа.

Үдэрынь, гүүнүүдэй һаагдажа байхада унагаднай амяараа сарай соо байгша һэн. Тэдэниие адуушан харууһалдаг байгаа. Харин гүүнүүдэй бэлшэхэдэнь адуушан манадаг һэн. Эдэ бүгэдые орой гурбан хүн харууһалжа шадаха гээд туршалга харуулаа.

Һаамхай гүүндэ үдэртөө хоёр дахин хоёр килограмм холимол тэжээл үгэдэг байгаабди. Тэдэнэй һаагдаха үедэ унаган бүридэ нэгэ-нэгэ килограмм холимол тэжээл үгтэгшэ һэн. Харин хоринтонууд сооль һая сабшагдаһан ногоон, сэбэр уһан, дабһан байдаг һэн. Һаалишан ба нэгэдэхи отделениин мэргэжэлтэд эдэ бүгэдые ходо шалгадаг байгаа.

Түрүүшээр гүүнүүд сүүдхэдээ хоёр дахин һаагдадаг байһан. Һүүлдэ сүүдхын дүрбэ һаадаг болообди. Энэ үедэ гүүнүүд хоёр-хоёр час болоод лэ һаагдадаг бэлэй. Гүүнүүдэй хүхэнүүдтэ массаж хэһэнэйнгээ хүхэнүүдыень бүлеэхэн уһаар угааһанайнгаа, тэдэндэ дарууһ номгоноор хандаһанайнгаа ашаар һүеынь хүсэд һайнаар һаадаг болобобди. Бидэнэй сүүдхэ соо шалгалтын һаалга үнгэргэхэдэмнай иимэ дүн гараа. Нютагай үүлтэрэй гүү һаахада сүүдхэдээ дундa зэргээр 10.1 килограмм һүн абтаа. Харин үүлтэр һайнтай гүүнһээ 11,2 килограмм һүн һаагдаа бэлэй. Нэрлэбэл, Хээрһээ—10,2. Зээрдэһээ—11,1, Бага-Хараһаа—10.6. Хүрэгшэнһөө—10.3 килограмм һүн сүүдхэдээ абтаһан байна. Унаган бүхэн һүниндөө эхэеэ хүхэхэ бүреэ 0.4—0.4 литр һү эдинэ. Эдэ бүгэдые хамтадхабал гүүнһээ сүүдхэдээ яһала ехэ һүн абтана гээшэ ааб даа.

Хоёр һара соо хамта дээрээ 2470 килограмм һүн һаагдаа. Энэ һүеэ Улаан-Үдын һүнэй заводой сэгээ хэдэг цехтэ килограммынь 40 мүнгөөр үгэжэ, бүхы гаргашануудаа харюулжа шадаабди. Энэмнай адуунай һүнэй тон ехэ ашаг олзотой байһые гэршэлнэ. Иимэл дээрэһээ ажахынуудта адуу үсхэбэрилхэ хэрэг анхарагдахаар болоод байна.

Д. ЖИГЖИТОВ,
республикын хүдөө ажахын туршалгын станциин ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

Орон бүхэнэй пролетари нар нэгдэгтүн!

СҮХБААТАРЫН ТУГ

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН НАМЫН ХОРОО, АДХГ ЗАХИРГААНЫ СОНИН.

Манай hайн нүхэд, хүршэнэртэ—Монгол Арадай Республикын Сэлэнгэ аймагай ажалшадта амар мэндые хүргэе.

Тус аймагай „Сүхэбаатарын туг", манай „Буряад үнэн" газетэнүүд хоорондоо бата харилсаатай байжа, хуудаhануудаа андалдан, нютаг оронойнгоо ажахын, соёл культурын хүгжэлтэ тухай, социализм болон коммунизмын гэрэлтэ hайхан байдал зохёон байгуулжа байгаа арадуудайнгаа ажал хүдэлмэриин амжалта, түрүү дүй дүршэл тухай мэдээ, hорболжолгонуудые толилжо байдаг заншалтай юм.

Мүнөөдэр энэ хуудаhандамнай „СҮХЭБААТАРЫН ТУГ" газетын хүдэлмэрилэгшэдэй эмхидхэжэ эльгээhэн материалнууд толилогдобо.

АЛДАР ТҮҮХЭТЭ АЙМАГ

Ажалшан арад түмэнэй революционно, дайшалхы, ажал хүдэлмэриин hайхан заншал болбол нэгэ үеhөө нүгөө үедэ уг залгамжалан дамжадаг, хэзээдэшье мартагдашагүй хубисхалта тэмсэлэй хамагай нангин хэрэг болоно.

Манай аймагай ажалшад революционно тэмсэлэй үйлэ хэрэгүүдээр тон баян юм.

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ—арадай хубисхалай үлгы мүн. Тус нютагай ажалшад, тэрэнэй залуу үеынхид Монгол ороной арад түмэндэ эрхэ сүлөө, зол жаргал олгохын түлөө анха түрүүнэй тэмсэлдэ жагсажа. Монголой арадай революционно парти, арадай засаг түрэ байгуулагша Сүхэ-Баатарай ударидалга доро хубисхалай түрүүшын илалта Алтан-Булаг хотодо туйлаhан байгаа. Тиигэжэ Сэлэнгэ аймагай арад түмэн революциин түрүүшын илалтые баяр баясхалантайгаар дайшалан абажа, революционно парти, правительствынгаа анханай шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ эхилhэн түүхэтэй.

МОНГОЛОЙ революционно армиин мүндэлhэн нютаг. Хариин эзэрхэг түримхэйшүүл болон дотоодын феодалнуудай эсэргүүсэлгые бута сохижо, арадай хубисхалта засаг тогтооходо үедэ МНРП-гэй шууд ударидалга доро Монголой хубисхалта арми байгуулагдаа бэлэй.

Монгол ороной бэеэ даанги байдалые тогтоохо, ажалшан арад түмэнэй эрхэ сүлөөе дайшалан абаха хэрэгтэ хамагай түрүүн арадай журамта арми байгуулха гээшэ айхабтар шухала зорилго байhан. Монгол арадай хубисхалта нам, тэрэнэй ударидагша Сүхэ-Баатар энээниие бэелүүлхын тулада 1921 оной февралиин 17-до Совет Россин туhаламжатайгаар буу зэбсэг абажа, арадай журамта сэрэг байгуулhан түүхэтэй. Монголой хубисхалта армиин анха түрүүнэй зэргэдэ арадай шэн зоригто, хубисхалай хэрэгтэ үнэн шударгы хүбүүд—Хяагтын зүүн талын Чагтай, Уялга, Худэри нютагуудтахи харуулайхид жагсаhан юм.

Орхон, Сэлэнгэ мүрэнүүдэй ниилэhэн бэлшэр—Эрээн Арал гэжэ газарта монгол сэрэгэй түрүүшын хороо (полк) эмхидхэгдэжэ, тэрэнэй даргаар Пунцаг томилогдоо hэн. Тиин уданшьегүй Монголой хубисхалта армиин тоо хүсэн улам ургажа, дүрбэн полк болоhон юм. Арадай журамта сэрэгүүд Совет ороной Улаан Сэрэгтэй харилсаа холбоогоо үргэдхэн, Монголой хойто хилэ—Шэвээ Хяагтын оршондо бөөгнэрhэн хитадай олон мянган хархис гамин сэрэгүүдые 1921 оной мартын 18-да үй бута сохиhон байна. Тиимэhээ мартын 18-най үдэрые Монгол Арадай армиин түрэhэн үдэр гэжэ баяр ёhолоор тэмдэглэдэг заншалтай.

АХА ДҮҮ арадуудай эб найрамдалай алтан гуламта, Монгол-совет арадуудай нүхэсэл, найрамдал, хамтын харилсан ажаллалгын түүхэ Сэлэнгэ аймагта болоhон хубисхалай гайхамшагта үйлэ хэрэгүүдээр бүридэhэн алтан хуудаhануудаар баян юм. Октябриин Агууехэ социалис революциин зол жаргалай гэрэлтэ одые хамагай түрүүн Сэлэнгэ аймагай ажалшан түмэн хүлеэжэ абаhан байна. Монголой хубисхалай ударидагша жанжан Сүхэ-Баатар түрүүтэй хубисхалшад арад зондоо эрхэ сүлөө олгохын түлөө тэмсэлдээ Совет оронhоо туhаламжа, дэмжэлгэ абаха хэрэгтэнь тус аймагай үгытэй ядуу малшан арад хамагай халуун оролдолго, эрмэлзэлэл гаргаhан. Иигэжэ аха дүү хоёр ороной ажалшад социалис революциин туг доро hаналаа нэгэдэн жагсажа, хубисхалай илалтын түлөө хатуу шэрүүн тэмсэлэй дундуур дайсанаа илаhан, арадай арюун шуhаар гагнагдаhан найрамдал, дайшалхы бата заншалта нүхэсэлэй алтан замай түүхэ эндэhээ эхитэй юм.

ТУС АЙМАГ хүгжэнги промышленноетьтай, шэнэ үйлэдбэриин газарнуудтай. Монголой хүдэлмэришэн ангиин түрэжэ хүмүүжэhэн нютаг болоно. Сэлэнгэ аймаг hүүлэй 10 жэл соо Совет ороной болон бусад социалис оронуудай туhаламжаар промышленна 10 гаран предприятинуудые байгуулба. Тэрэ тоодо: жэлдээ 30000 тонно гурил татаха мелькомбинат, 11 миллион киловатт хүсэтэй теплоэлектро станци, 27.000 кубометр модо болбосоруулха ба нэгэ түхэлэй 700 байшан гэрнүүдые бариха комбинат, 20 гаран миллион хайрсаг зуруул үйлэдбэрилхэ фабрика, спиртын завод, эдеэ хоолой комбинат болон бусад. Эдэ олон предприятинуудта ажалладаг хүдэлмэришэдэй 75 процентнь, барилгашадай 64,4 процентнь Монголой залуу үетэн — комсомолшууд. Эхэ орондоо социализм байгуулха хэрэгтэ өөhэдынгөө хуби нэмэрые оруулжа байна.

ТАРЯАНАЙ үрэжэлтэ баян дайда. Манай аймагай 132 мянган гектар талмай дээрэ алтан шара тарьянай эдеэшэжэ, найган миралзажа байхань юунтэй жэшээтэй hайхан гээшэб. Сэлэнгэ аймаг дотор hангай 8 ажахы, арадай 6 нэгэдэл газар тарялангай ажал эрхилдэг. Тус аймаг 1967 ондо 9 миллион пүүд тарья гүрэндөө тушааhан юм. Энэ нютагай газар дээрэ ажалладаг, Зүүн-Хараагай газар тарялангай эрдэм шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд Х. Зундуйжанцан, М. Үлзий гэгшэд «Орхон» гэжэ шэнэ сортын шэнисэ бии болгоhон байна. «Орхон» сортын шэнисэ Монгол ороной газар нютагай саг агаарай уларилда тааруу, ганда тэсэбэритэй, ургаса үрэжэлөөр үлэмжэ hайн байhанаа харуулаа. Энэ тарьяан га бүриhөө 16—30 центнер хүрэтэр ургаса үгэнэ. Ороной газар тарялангай бүхы ажахынууд имагтал «Орхон» сортын шэнисэ тарьдаг болонхой.

Шэнэ эрхим сортын тарья бии болгоhон эрдэмтэд Х. Зуйдуйжанцан М. Үлзий хоёрой оролдолго габьяае парти, правительствамнай үндэрөөр сэгнэжэ, 1963 ондо Монгол Арадай Республикын гүрэнэй шан тэдэндэ олгоhон байна.

ОРХОН ҮҮЛТЭРЭЙ хонин — Сэлэнгэ аймагай Орхоной hангай ажахын эрдэмтэн зоотехнигүүд Аюрзана, Дашцэрэн гэгшэдэй 16 жэл соо оролдолгото ажалаараа бии болгоhон шэнэ үүлтэр. Иимэ хонин монгол хонинhоо мяха, нооhoор үлэмжэ ехэ юм. Тэрэнэй амидын шэгнүүр 56—58, нооhониинь 3,7—4 килограмм болодог. Ашаг шэмэ ехэтэй шэнэ үүлтэрэй хонид мүнөө бүхы Монгол ороной социалис ажахынуудта үсхэбэрилэгдэнэ.

Монголой дуулим байгаалиин эрхэ байдалда зохисотой тааруу, эрхим hайн шэнэ «Орхон» үүлтэрэй хонидые бии болгоhон ябадал манай ороной мал ажахы хүгжөөлгэдэхи ехэ амжалта, малшадай омогорхол мүн.

АЛИМ ЖЭМЭСЭЙ ургадаг ашата hайхан сэсэрлигүүд Монгол орондо дэлгэржэ байна. Эндэ анха түрүүн 1954 онhoo эхилэн, туршалгын шанартайгаар үрэ жэмэс тарижа, зүгы үсхэбэрилгын ажал ябуулагдажа захалhан. 1955 ондо Сэлэнгэ аймагай Шаамар гэжэ нютагта 8 гектар талмайда элдэб түрэлэй алим жэмэс тариhан туршалгын ажахы байгуулагдаа hэн. Мүн тэрэл үеэр Совет оронhoo 20 бүлэ зүгы абажа, зүгы үсхэбэрилгын ажал эмхидхэгдэhэн юм.

Мүнөө Шаамартахи станци 30 гаран гектарта 40-өөд түрэлэй үрэ жэмэс, 20 гаран ондоо шэмэглэлэй сэсэгтэ ургамалнуудые тарижа ургуулдаг томоохон ажахы болонхой. Энэ станциhаа hалбарилhан үрэ жэмэсэй станцинууд тус аймагай Цагаан-Толгой, Ерөө, Зүүн-Хараа нютагуудта бии болонхой. Мүн Хэнтэйн аймагта, Халхагол сомондо, Баян-Үлгы аймагай Боро-нуурай hангай ажахын дэргэдэ, Гоби-Алтай болон бусад аймагуудаар үрэ жэмэстэ модод ургуулагдана.

Дээрэ дурсагдаhан гайхамшагта үйлэ хэрэгүүдэй бүтээгдэhэн ябадалнууд хадаа манай аймагай хубисхалша, хүд[illegible]ришэ арад түмэнэй алибаа шэнэ hайн hайхан хүгжэлтын түлөө эсэшэ сусашагүй оролдодог, байлдаанай, ажалай шэн габьятай байhанай гэршэ мүн.

Иимэ жабхаланта hайхан заншалые саашадань уг залгамжалан нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлхэ гээшэ манай аймагай залуушуулда баяр омогорхол, шэнэ шэнэ хүсэл эрмэлзэлэл түрүүлнэ. Тэмсэлэй, хүдэлмэриин дундуур хатуужаhан ахамад үеынгөө баян дурасхалта заншалые, hайхан үйлэ бүтээлыень даган дууряажа, бахархажа, нэрэтэй түрэтэйгөөр, нангин сэбэрээр дээрэ үргэжэ ябахаhаа арюун юумэн бидэндэ байхагүй.

М. ОЧИРБАТ,
Монголой хубисхалта залуушуулай Сэлэнгэ аймагай эблэлэй хорооной секретарь.

Совет, монгол партизанууд (зүүн гарhаа): Н. Бимбаев, П. Смолин, Цэвэгжав, Чойжав гэгшэд Монгол орондо уулзажа, урданайнгаа дайшалхы ябадал тухай хөөрэлдэбэ.

МОНГОЛ ХҮНЭЙ ОМОГОРХОЛ

Социализмын материально-техническэ бааза байгуулхын тулада оронойнгоо экономикые эршэмтэйгээр хүгжүүлэн, хүдөө ажахын, промышленностиин орон байhан Монгол орониие промышленно-хүдөө ажахын хүгжэлтэтэй болгохо гэhэн зорилго МНРП-гэй XV съезд табиhан байна.

Эдэ шухала зорилгонуудые гүйсэдхэхэ талаар парти, правительствын зүгhөө хараалагдаhан хэмжээ ябуулганuудые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлэн, Совет, бусад социалис оронуудай үргэн туhаламжын ашаар оронойнмнай промышленность түргэн хүгжэжэ, жэл ерэхэ бүри техникээр бүрин түхеэргэдэhэн промышленна шэнэ шэнэ предприятинууд бодхоогдон, ашаглалгада ороhoор байна.

Промышленность хүгжөөлгөөр манай Сэлэнгэ аймаг ниислэл Улаан-Баатар хотын удаадахи hүүри эзэлнэ. Промышленна продукци үйлэдбэрилгөөр 1965 ондо орон дотороо бүтээн гаргаhан бүхы продукциин 5,8 процентые, тэрэ тоодо гүрэнэй промышленностиин—6,0, кооперативно-олзоборилгын—5,1 процентые Сэлэнгэ аймагай предприятинууд эзэлжэ байhан hаа, 1967 ондо ниитэ дээрээ 8 процентдэ хүрэhэн байна. Байгша ондо аймаг дотор промышленна продукци үйлэдбэрилгэ нёдондоной хиhоо 6 процентээр нэмэгдэхэ юм.

Тус аймагай промышленна предприятинуудай бүтээн гаргадаг үндэhэн продукцинууд, тэдэнэй хэмжүүр ямар бэ гэбэл, 1967 ондо 56,1 мянган кубометр барилгын хюрөөдэмэл материал, 30,4 мянган тонно гурил, 403,1 мянган литр спирт, 18,6 миллион хайрсаг зуруул, 0,72 мянган тонно кондитерска бараан, 8,4 миллион киловаттчас электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэбэ. Теэд дээрэ дурсагдаhан үйлэдбэриин бүтээлнүүдээр манай аймагай промышленностиин гаргадаг продукци хизаарлана бэшэ. Арад зоной ажаhуудалай хэрэглэмжын элдэб эд бараан, барилга үйлэдбэриин багажа түхеэрэлгэнүүд олоор гаргадана.

Тус аймагай промышленна предприятинууд дээрэ 5000 гаран хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хүдэлнэ. Үйлэдбэриин газарнууд нютагай материал болон түүхэй эдэй бааза дээрэ түшэглэн байгуулагдаhан тула газар ороной нөөсэ баялиг үргэнөөр ашаглагдана, аймагай хүн зон үйлэдбэриин ажалда олоороо эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байха юм.

Промышленность хүгжөөхэ хэрэгтэ Сэлэнгэ аймагай байгаалиин баян нөөсэ тон таатай зохид эрхэ байдал олгоно. Эндэхи нютагай бүхы газарай 40,5 процентнь ой модоор бүрхээглэhэн тула модо болбосоруулгын үйлэдбэри түргэнөөр хүгжэнэ. Эдэ предприятинууд гансахан аймагайнгаа бэшэ, мүн бүхы оронойнгоо шэнэ барилгануудые барилгын материалаар хангалсана.

Мүн тус аймагай нютаг ашагта малтамалай нөөсөөр яhала ехэ. Автомашина, түмэр зам, Орхон, Сэлэнгэ мүрэнүүдэй уhан зам—эдэ бүгэдэ аймагай промышленностиие хүгжөөхэ, ашаа зөөхэ хэрэгтэ айхабтар таарамжатай юм.

Аймагай промышленностиие саашадань улам эршэмтэйгээр хүгжөөхэ, мүнөө байгаа үйлэдбэриин хүсэ шадалые нэмээхэ, үргэдхэхэ, шэнэ оньhон техникээр түхеэрэлгэнүүдээр зэбсэгжүүлхэ зорилго табигдаа. Совет ороной туhаламжатайгаар ойрын сагта олон түрэлэй продукци гаргаха эдеэ хоолой томо комбинат, жэлэй 18 мянган тонно малай холимол тэжээл бэлдэхэ комбинат баригдаха болоно. Мүн малай тэжээл үйлэдбэрилхэ предприятинууд Дархан, Орхон-Туула гэхэ зэргэ газарта байгуулагдаха.

Промышленностиие хүгжөөхэ талаар гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаhан бүхы хэмжээ ябуулганууд манай аймаг дотор амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Аймагай ажалшад урдаа табиhан эдэ ехэ зорилгонуудаа бодото хэрэг дээрэ бэелүүлэн, Эхэ оронойнгоо экономическа хүсэ шадабариие бэхижүүлгэдэ өөhэдынгөө хубитые оруулжа байhандаа омогтой.

Г. ЯДАМСҮРЭН,
Сэлэнгэ аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Монгол ороной суута hаалишан Хомбоодой.

ҺҮН ДАЛАЙН ЭЗЭН

Баянгол нютагай уужам сэлюун тала дайдаар дүүрэн табан хошуу мал бэлшэдэг. Энэ ехэ баялигые эзэмшэн, тэдэнэй тоо толгойе улам олошоруулан, ашаг шэмыень арьбадхан ажалладаг, хэрүгэй малшан изагууртай, түрүү зэргэдэ ябадаг, хүдэр, хүдэлмэришэ хүнүүд энэ нютагта олон юм. Тэдэнэй нэгэн «Мандаха» нэгэдэлэй суута hаалишан Цэгмэд хүүхэн тухай хөөрэе.

hү hаали баридаг болоhoop энэ эхэнэр үнинэй. Нёдондо даажа абаhан монгол үүлтэрэй 15 үнеэнhээ hаалиин үе соо туд бүриhөөнь 1400 литр hү абаhан байна. Энэнь аймаг дотороо эрхим.

Монгол орондо үбэлэй хүйтэн хаhада hааляа зогсоодог hэн. Харин hаалишан Цэгмэд тиимэ ёhо баримталдаггүй. 1966 ондо сагаан эдеэ абаха түсэбөө болзорhooнь 45 хоногоор урид дүүргэhэн бэлэй. Үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ энэ hаалишан түсэбтэ даабариhаа гадуур мянга гаран литр hү абаhан байна.

Нүхэр Цэгмэд өөрынгөө мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхын тулада оронойнгоо алдарта hаалишан Хомбоодойн баян дүй дүршэлые ашаглан хэрэглэнэ. Тиихэдэ оролдолготой hайн ажалайнгаа түлөө Совет ороной ниислэл, алдарта Москва ошоhон, Ленинград болон бусад хото, областьнуудаар аяншалжа, тэндэхи колхоз, совхозуудай ажалай түрүүшүүлтэй уулзаhан, тэдэнэй хүдэлмэритэй танилсаhан, дүй дүршэлhөөнь хубаалдаhан, hуралсаhан байна. Совет ороной бэрхэ hаалишадай баян дүй дүршэлые өөрынгөө ажал дээрэ хэрэглэхэhээ гадна, суг хамта хүдэлдэг нүхэдөө түрүү аргада hургана. Энээн тухайгаа hаалишан Цэгмэд тон хани халуунаар дурсана.

Хүдэлмэриин алибаа түрүү, шэнэ онол аргануудые эдэбхитэйгээр шудалан, тэрэниие бодото байдал дээрэ ашаглаhан дээрэhээ ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг бэрхэшүүл анда нүхэдэйнгөө, арад зонойнгоо урда хүндэтэй. Баянгол сомоной «Мандаха» нэгэдэлэй бэрхэ hаалишан нүхэр Цэгмэд ажал хүдэлмэреэрээ суурхан, гүрэн түрынгөө үмэнэ, айл аймаг соогоо нэрэтэй түрэтэй болонхой. Энэ эрхим hаалишан Монгол Арадай Республикын Ехэ Хуралай депутат. Арадай hунгамалай энгэр дээрэ тэрэнэй ажалай [illegible] элирхэйлhэн гүрэн түрын хайра—хүдэлмэриин Хүндэтэ тэмдэгэй орден, 40 жэлэй ойн медальтай хамта засагай дээдын органой депутат гэhэн тэмдэг үнгэ буляалдан яларна.

Г. АЛТАНГЭРЭЛ,
«Сүхэбаатарын туг» газетын редактор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гүрэнэй шангай лауреат, эрдэмтэн Шагдар (зүүн гарта) өөрынгөө жэмэсэй сэсэрлиг соо.

ТОО, БАРИМТАНУУД

◆ **Монголой Арадай Республикын Сэлэнгэ аймаг 43 мянган квадратна километр газар эзэлдэг, 40 мянган хүн зонтон.**

◆ **Аймаг дотор хоёр хото оршодог. Һангай ажахы—10, хүдөө ажахын арадай нэгэдэл (колхоз)—4. Үрэ жэмэс ургуулдаг ажахы—1, газар тарялангай эрдэм-шэнжэлгын институт бии.**

◆ **Сэлэнгэ аймагай хүдөө ажахын гол hалбари — тарялан. 180—190 мянган гектар газарта ороохото тарьян тариг-дана. Тарьянай ургаса дунда зэргээр гектар бүриhөө 9,2 центнер болоно.**

◆ **Һангай ажахы болон арадай нэгэдэлнүүд жэлдээ 70—75 мянган тонно тарья гүрэнэй жасада оруулдаг юм. Мүн жэл бүри тус аймаг 6—6,8 мянган тонно хүрэтэр овощ, жэмэс хуряажа абадаг байна.**

◆ **400 мянга шахуу адууhа малтай. Эбэртэ бодо малай 5,8 процентнь, хониной 45,9 процентнь сэбэр ба холимол hайн үүлтэрэй.**

◆ **Монгол орондохи ажахын шэнэ hалбари болохо гахай, шубуун олоор үсхэбэрилэгдэдэг болонхой. Жэл бүри 200—250 тонно гахайн мяхан, хэдэн зуугаад мянган үндэгэн тушаагдана.**

◆ **50 гаран промышленна предприятинууд ажаллана. Энээнhээ гадна тус аймаг дотор гүрэнэй мэдэлэй 10 предприяти бии юм.**

◆ **Аймагай предприятинууд жэлдээ 27—30 мянган тонно гурил, 50—60 мянган кубометр монсогор модо, 35—40 мянган кубометр барилгын хюрөөдэмэл хабтагай, 20—30 миллион хайрсаг зуруул, нэгэ түхэлэй 250 байшан гэр, 150 кубометр фанерэ, 750—800 тонно хилээмэ болон боово, пряник, 45—50 тонно тоhо, 3,5—4 миллион түхэригэй оёмол хубсаhа үйлэдбэрилдэг байна. Энэнь бүхы дээрээ 95—100 миллион түхэригэй продукци болоно.**

Репортаж

ХОНИШОН

Орхон нютаг үзэсхэлэнтэ hайхан байгаалитай. Мүрэнэй хоёр талаар үргэн дуулим, жэгдэ газар нэмжынэ. Аяар холо үнгартан харагдаhан ууланууд хүрэтэр хүхэ ногоон халюуран, үнгэ бүриин сэсэгүүдээрээ миралзана. Нюдэ алдама үргэн ногоон талада дүн сагаан хонин hүрэгэй хошууран бэлшэжэ ябахые харахада, номин хүхэ хибэс дээгүүр сасажархиhан сагаан hубаhан мэтэ үзэгдэнэ.

Бидэнэй hуужа ябаhан «ГАЗ-69» машина нэгэ жэгдэхэн хүнханэжэ, хурданаар дабхина. Залуухан жолоошон хүбүүн «Хабтагай сагаан Улз» гэдэг буряад дуунай аялга аргаахан аман соогоо гүнгэнэжэ, хирэ-хирэ болоод лэ хоолойгоо заhана, харгын тохойдо таарулан «жолоогоо» мушхаха юм. Бүтүү шугытай багахан hужааг гаталhаар, замhаа хажуу тээшэ гаран, сэсэг ногоон хоёроор бүрхөөгдэhэн добуун дээрэ гараха үедэ, хажуудам hуужа ябаhан «Хүгжэл» нэгэдэлэй ревсомолой секретарь Алтангэрэл мүнөө хүрэтэр дуугай ябаhанаа hаял ама хахалжа:

— Тээ тэрэ хоёр сагаан гэр,— гэжэ хургаараа заагаад,—манай нэгэдэлэй түрүү хонишон, ревсомолой гэшүүн Дондогой Ендонойхил даа,— гэбэ.

Тиигээд нүхэр Ендоной артелиингээ эрхим хонишон яажа болоhон тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгөө hэн. Тэрэ 1966 ондо сэрэгэй хугасаата алба хэжэ дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр ревсомолой зуурашалгаар эндэ ерэhэн. Тэрэ жэлдээ 600 гаран эхэ хони даажа харууhалаад, тоо толгой, түлыень бүтэн бүринөөр ондо оруулан, нооhо абаха түсэбөө 130 процент дүүргэhэн юм. Эрхим ажалаараа сомон доторoo түрүү hүүри эзэлжэ, сомоной абарга хонишон (чемпион) гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна. Хойшодоо хоёр жэл удаагүйр хүндэтэ алдараа алдаагүй, дээрэ үргэжэ ябана. Иигэжэ хөөрэлдэhөөр уданшьегүй гэрэй дэргэдэ хүрэжэ ерэбэбди.

Толгой дээрээ берет малгай хэлтылгэжэ табиhан, хүрhэлиг боро шарайтай хүбүүн зүүн талын шэнэхэн сагаан hэеы гэрhээ гаража ерээд, амар сайниие андалдаhанай дараа гэртэ орохые уриба.

Гэртэ ороходомнай Ендоной эхэнэр, зулгы зантай, арюухан шарайтай, ута хара торгон үhэеэ hалаатуулжа гүрэhэн залуухан бүсэгүй, жэжэхэн сагаан шүдэнүүдээ ялалзуулан энеэбхилжэ мэндэшэлээд, дээшээ hуухые уриба. Хоймор таладань табяатай радиоприемник хүнхинэжэ, арадай гоё hайхан дуунай аялга эгэшэглэнэ. Гэр соохи юумэн бүхэниинь аятайхан, сэбэр сэмсэгэр. Хотын соёл болбосоролтой айлайхидал адли.

Хүндэмүүшэ налагай гэрэй эзэн хүүхэн үрмэтэй hүнэй хангалтай шаргал улаан сай аягалжа, таб[illegible] дүүрэн үрмэ зөөхэй, талха боовоор хүндэлбэ. Эдэ хоёр залуу хонишодой энгэр дээрэ МХЗЭ-гэй (Монголой Хубисхалта залуушуулай эблэлэй) гэшүүн гэhэн тэмдэг яларна.

Суута хонишоной ажабайдалтай танилсажа, тэдэнэй ажал хүдэлмэри, амжалта, дүй дүршэл тухай асуухадамнай, нүхэр Ендон эхин удаа эшэхэ мэтэ абяагүй доошоо хаража, бодолгото болон hууhанаа:

— Минии хүдэлмэриидэ бусадhаа үлүү hайн гэхэ ямар туршалга байхаб даа. Бидэ хоёр хонин дээрэ хүдэлhөөр тиимэшье удаан болоогүйбди. Нэгэдэлэйнгээ ударидагшадhаа, ревсомолой организациhаа даалгажа, этигэжэ үгэhэн найдабариинь бэелүүлхын тулада, оронойнгоо түрүү малшадай дүй дүршэлые даган оролдонобди. Үнгэрэгшэ жэл бидэ хоёр 1063 түлгэ хони, 70 гаран толгой шүдэлэн ямаа даажа абаа hэмди. Намарай үедэ hайн бэлшээритэй газарта адуулжа, хүсэ шадалыень хүсэд абхуулhанай ашаар үбэлые өөгүй, хабарые хабатай дабажа, гарза гайгүй ондо орожо шадаабди,— гэжэ хэлэнэ.

Залуу бүлэ—Ендон Улзийдэлгэр хоёр—хонишод болоhоор удаагүйшье hаа, заяанай малшан изагууртаа алдаагүй. Эдэнэр хонидоо адуулха, харууhалха талаар хуушанай малшадай дүй дүршэлые шадамараар ашаглан, зоотехническэ, ветеринарна заабаринуудые шудалжа, ажал дээрээ хэрэглэнэ. Үбэлэй сагта хонидоо хужараар таhалдуулнагүй. Туража зүдэрhэн малаа амяарлажа үбhэ эдюулнэ. Яhанай шүлэ, сайн шаара малай тэжээлэй рационд оруулдаг.

Эдэнэр өөhэдынгөө хуби заяан тухай омогорхон хөөрэнэд.

— Дүрбэн хүүгэдтэйбди. Хоюуланаймнай салин hара бүридэ 1000 гаран түхэриг болоно. Алибаа юумэн элбэг хүрэсэтэй юм. Һаяхан «Ява-250» түхэлэй мотоцикл абаабди. Ажабайдалнай жэл ерэхэ бүри улам hайжарна. Монгол хүн заяанай малшан hэн туладаа мал дээрэ хүдэлхэ ехэ дуратай. Бидэ хоёр эртэ урда сагhаа үлзы буянда хүртээhэн мал ажалhаа холодожо шадахагүйбди,—гэжэ абарга хонишон хөөрэбэ.

Эдэнэр мүнөө жэл 1500 толгой түлгэ хонидые абажа маллахань. Залуу малшад Ендон Улзийдэлгэр хоёрой hанал бодол, ажаллаха хүсэл эрмэлзэлынь ерээдүйн гэрэлтэ hайхан байдалай илалтада үнэн сэхэ этигэлтэй байhаниинь баталан элирхэйлнэ.

З. ЭНЭБИШЧУЛУУН.
«Сүхэбаатарын туг» газетын корреспондент.

ЭБ НАЙРАМДАЛ УРЯАЛҺАН ДОХЁО...

Эдэ үдэрнүүдтэ эндэ байлсаhан хүн бүхэн хорёод мянган аха дүүнэртэй болозко, үнэржэбэ ха юм. Бүхэдэлхэйн IX фестиваль дээрэ ушарhан минии танилнууд тэрээндэ хабаадаhан эды шэнээн олон хани нүхэдтэй болонхой. hаналаа нэгэдэлгэ ба эб найрамдал гээшэ эдэ ханинарта өөhэдынь түрэhэн орон нютагтал адли, тон үнэтэй байна бшуу. Халуун ханинар өөhэд хоорондоо үгэеэ бэлээр ойлголсодог юм. Тиимэ ушарhаа, Во Тхеу гэгшэ ород хэлэ мэдэхэгүй байбашье hаа, журналистын юун тухай хэлэhэниие таажа ойлгоод, минии hарбайhан нэгэ хуудаhан саарhа абаhан бэеэрээ, тэрээн дээрээ вьетнамаар нэгэ хэдэн үгэ бэшээд үгэhэн байгаа.

Во гэгшэ ДРВ-гэй Арадай армиин сэрэгшэ юм. Тэрэнэй гимнастерко дээрэ онсо шалгарhанай тэмдэгүүд бии. Энэ хүнтэй хамта ябаhан нүхэр Као Дык Ван гэгшэ Вогой бэшээшые оршуулжа үгөө. «Таанадтай hаналаа нэгэдэлгэ тухай би хэзээшье мартахагүйб. Энээндэ харюу болгон, нигэжэ мэдүүлхэ байнаб: бидэнэр дайсанаа заатагүй дарахабди. Совет залуушуул мандаха болтогой!»

Ханойhоо ерэhэн инженер-механик Као гэгшэ фестиваль дээрэ вьетнам делегадуудай ажабайдал тухай намда хөөрэжэ үгөө hэн. Као ородоор барагтай хэлэжэ hуранхай. «Би өөрөө ород хэлэ үзэжэ, шудалдагби», гэжэ хэлээд, нигэжэ нэмэнэ:

— «Ород хэлэ мэдэхэгүй байбал, дайсанаа даража илаха ба социализм байгуулхань бэрхэтэй юм» гэбэ.

Тэрэ баруун гарым бариhан бэеэрээ, алюмини бэhэлиг хургандам зүүлгэбэ. Каогой хэлэhээр хадаа, Вьетнамай ракетчигүүдэй буудажа унагааhан гурба мянгадахи американ самолёдой түгдэрхэйгөөр тэрэ бэhэлиг бүтээhэн байгаа. Тиимэ бэhэлигүүдые фестиваль дээрэ тон олоор бэлэг болгон хубаана. Тиихэдэ совет делегацы иимэ бэлэг хамагhаа олоор суглуулжа абаа гэлсэнэ.

Интернациональна hаналаа нэгэдэлгын Софида болоhон хуралдаан дээрэ хилын саанахи залуушуулай манай орондо али тухай ехээр талархажа байhаниие үдэр бүри, час бүри харанабди. Хэдэн олон ушар баримтанууд, мүн оло дахин болоhон уулзалганууд энээниие гэршэлнэ. Фестивалиин нээгдэхэ үеэр Соведүүдэй ороной шад улаан тугай стадион соогуур намилзажа ябахадань, нэрьемэ альга ташалгын сууряатан зэдэлжэ байхань дуулдаа бэлэй.

Африкын арадуудтай hаналаа нэгэдэлгын митингнүүдэй нэгэн дээрэ Панамаhаа ерэhэн Луис Тест гэжэ залуу хүбүүнэй хэлэhэн үгэ бүхэниие тэндэ байлсаhан дүрбэ мянган хүн тон анхаралтайгаар шагнаа hэн. Тэрэ халуун абьяастайгаар, бата найдабаритайгаар нигэжэ хэлээ:

— Колониальна дарлалтаhаа үшөө сүлөөроодүй Африка түбиин арадуудай боголшолтын гэнжые заатагүй таhа татаха, үндэhэ яhанай илгаа гаргадаг, хашалан үзүүлдэг ябадал үгы хэхэнь лабтай. Ушарынь хадаа, дэлхэй дээрэ Советскэ Союз болон социалис лагерь бии байна ха юм. Хүсэн түгэлдэр Советскэ Союзай бии байhан тула колонизаторнуудай хосорон hалахань зайлашагүй.

Фестивальда хабаадаhан совет актриса Болотова гэгшэдэ хандажа, Софида болоhон фестиваль дээрэ ямар юумэн тэрэнэй зүрхэ сэдьхэл үлүү ехээр хүдэлгөөб гэжэ асууhан байгаабди. Тиихэдэмнай Жанна нигэжэ харюусаба:

«Совет хүнүүд—маанадта гол ехэ анхарал хандуулна, эндэ байhан хүнүүд бултадаа бидэндэ дуратай гэжэ ходо ойлгожо ябадагбди. Хилын саанахи залуу демократууд бидэндэ, мүн манай орондо этигэжэ найдажа ябана...»

В. ЧАНТУРИЯ,
Софи. **ТАСС-ай тусхай корр.**

ДОЛООДОХИ ҮДЭР

«Национальна патриотическа болоод революционно ёhо заншалнуудай хүгжэлтэ ба залуушуул» гэhэн уряатайгаар фестивалиин шэнэ үдэр үнгэрөө. Хуушанай революционернүүд фашизмтай, хархис хара үзэлтэнтэй тэмсэлшэд өөhэдынгөө үг залгамжалагшадтай уулзаа.

Урда үдэрнүүдтэ болоhондол адли, уласхоорондын уран hайханай конкурс, кинофестиваль болоzко үнгэрөө. Дуушадай творческо мүрысөөндэ хүн зон илангаяа олон харагдаба. Тэрээндэ хабаадагшадай дунда СССР-эй Ехэ театрай, Софиин Арадай оперын, дэлхэйн бэшэшье алдарта театрнуудай залуу дуушад арадай хатар наадаhай конкурсдо дуратайшуул олоороо сугларжа, тэндэ тусхай ансамбльнуудай хажуугаар, артистнууд-дуратайшуулшье өөhэдынгөө искусство харуулаа.

«Универсиадын» зал соо Франциин делегациин табиhан баярай концертые хүнүүд hонирхожо хараа.

Мүн бэшэ бэшэ залнууд соо национальна зугаа наадан болоzко, тэндэ КНДР-эй, Венгриин, Болгариин, Советскэ Союзай, ОАР-ай артистнууд зүжэг бүжэг харуулаа.

Софи. **ТАСС-ай тусхай корр.**

СОФИ. **Залуушуул ба студентнэрэй бүхэдэлхэйн IX фестиваль дээрэ Баатарлиг вьетнам арадтай hаналаа нэгэдэлгын үдэр үнгэргэгдөө.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: США-гай булимтарагшадта эсэргүүсэгшэ вьетнам арадай баатарлиг тэмсэлдэ зорюулагдаhан hаналаа нэгэдэлгын митинг.

ТАСС-ай фотохронико.

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ?

ХОЛБООТО ШТАДУУДТАХИ «ХАЛУУН ЗУН»

Американ городуудай негрнүүдэй олоор hуудаг газарнуудта оршон байдал дахяад шахардуу шанга болоо. США-гай хара шарайта хүн зоной—негрнүүд болон пуэрторикынхидэй олоороо хэhэн тэмсэлые шэрүүн шангаар даража байhан тухай мэдээсэлнүүд үдэр бүхэндэ абтана. Тэдэнэр расова илгаа гаргалгада, үгытэй ядуу байдалда эсэргүүсэнэ, ажал хүдэлмэри үгэхэ, граждан юрын эрхые сахиха, полициин зоргоороо аашалалдалгые болюулха тухай эрилтэнүүдые хэнэ.

Ороной промышленна томо центрнүүд бологшо Кливленд, Детройт, Чикаго, Питтсбург, Сан-Франциско, Гейри (Индиана штат) городуудта, мүн Гранд-Рапидс (Мичиган), Гейнсвилл (Флорида), Голдсборо (Хойто Каролина) болон бусад городуудта негрнүүд ехээр үймөө хэжэ ороо.

Пулемёдууд болон броневигүүдээр хангагдаhан сэрэгүүд Кливленд болон бусад хэдэн городуудта негр хүн зондо эсэргүүсэлтэ хэхын тулада эльгээгдэhэн байна. Гансахан лэ Кливлендэ нэгэ үдэрэй турша соо 11 хүн алуулаа, хэдэн арбаад хүн шархатаа. Бүхы орон дотор арестнууд хэгдэнэ. Тон томо капиталис гүрэндэхи социальна шухала асуудалнуудаар шэнэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдожо байhые харуулhан «Халуун зун» түлэг дундаа эндэ болоzко байнхай.

Негрнүүдэй ударидагша Мартен Лютер Кингые зэрлиг муухайгаар алаhанhаа уламжалан, апрель hарада Америкын 125 городто ехэ үймөөн болоо hэн. Мүнөө болоzко байhан хара шарайтанай тэмсэл тэрээнhээ хойшонхи эгээн лэ ехэ хүдэлөөн болоно. Тиихэдэ негрнүүдэй буhалгаае дарахын тулада 70 мянга хүрэтэр тоотой солдадууд хэрэглэгдэhэн байгаа. Бүхы Америкэ дотор hүүлэй үедэ ехээр бэхижүүлэгдэhэн полициин хүсэнүүд эдэ сэрэгүүдэй тоодо оролсоногүй. Тиихэдэ 20 мянган хүн арестовалагдаа hэн. Мүн олон хүн алууlhан, шархатаhан байгаа. Апрель hарада ороной илээд ехэ газар дээрэ—29 штадта тэмсэл болоhон байна. «Америкэдэ үндэhэ яhатанай хоорондын байлдаан дүтэлжэ байна гү?» гэhэн асуудал «Ю. С. Ньюс энд Уорлд рипорт» гэжэ журнал түбэгшөөнгөөр тэрэ үдэрнүүдтэ табиhан байгаа.

Эдэ ушарнуудай шалтагаанинь нэгэ адли юм. Монополинуудай аша туhые харадаг социальна гуримhаа эдэ бүгэдэ шалтагаална. Дүрбэн жэлэй урда тээ болоhон hунгалтын кампаниин үедэ «агууехэ общество» гэдэгые байгуулха тухай, «үгытэй ядуу байдалтай тэмсэхэ үрэ ехэтэй программа» тухай үгэнүүдээр hунгагшадые найдуулhан ябадал худал хуурмаг байшоо. «29 миллион шахуу американец мүнөө үшөөл үгытэй ядуугаар hуудаг зандаа» гээд президент Джонсон мэдэрhэн байна. США-дахи үлэсхэлэн болон үгытэй ядуу байдалые шэнжэлхэ зорилготой соведэй (тэрээндэ американ олониитын элитэ ажал ябуулагшад ородог) элидхэл соо иимэ мүрнүүд бэшэгдэнхэй: «хэрбээ тус асуудалые шэнжэлдэг байгаа hаа, США аймшагтай муухай орон болоно гэжэ элирүүлэн тодоруулжа шадаха байнат. Баруунай ямаршье ондоо орон манайхи шэнгеэр хүн зонойнгоо иимэ олон хубиие ядараан туляадаггүй».

Хара шарайта хүн зон илангаяа шанга туршалгануудые дабажа гарадаг. Сенатор Юджин Маккарти (демократическа партиhаа, президентын тушаалда орохые хүсэгшэдэй нэгэн) Нью-Йоркдо hаяхан үгэ хэлэхэдээ, негрнүүд США-да «Америкын зүгhөө газаашалагдана, манай экономическа ба политическэ ажабайдалда оройдоошье хабаадалсажа шаданагүй, манай газар дээрэ байhан колониальна арад шэнгеэр тэдэндэ хандана» гээд лаблан хэлээ hэн.

Негр залуушуулай дунда хүдэлмэригүйдэлгэ олошоржол байhаар. Ажалай министерствын тусхай элидхэл соо заагдаhанай ёhоор дүрбэн залуу негр бүхэнэй нэгэнинь хүдэлмэригүй. Бага салин хүлhэ абадаг негрнүүд мүн тиимэ салинтай сагаан шарайтанда орходоо гурба дахин олон юм.

Эдэ болон бусад баримтануудай тохёолдодог байбашье, hаяхан Вашингтон руу ерэhэн үгытэйшүүлэй аяншалгада хабаадагшад ниислэлдэ федеральна эмхи зургаануудай болон конгрессэй үүдые үрэгүйгөөр hахиhан байна. Тэдэнэй hанамжые шагнахые баяшуулай засаг түрэ хүсөөгүй. Үлэсхэлэн ба үгытэй ядуу байдалые, доромжолгые саашадаа тэсэхэ аргаа барагдаhан, этигэл найдабариа алдаhан, түлюур ядуу хүнүүдэй эдэ ябуулганууд гайхалтай бэшэ байна. США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ болзорhоо үлүүгээр алба хэхын тулада үлэдэг негрнүүдэй тоогой «угаа ехээр» хорожо байhан тухай американ хэблэл сошордуугаар бэшэнэ. Нёдондо жэлдэ энэ тоо урда тээхи жэлэйхитэй сасуулбал хоёр үлүүтэй дахин үсөөрөө гээд «Нью-Йорк пост» газетэ мэдээсэнэ. Бусадай аша туhын түлөө хосорхые негрнүүд хүсэнэгүй.

Республиканска партиин августын 5-да болохоёо байhан съездын резолюцинуудые бэлдэхэ комитедтэ hаяхан үгэ хэлэхэдээ, Нью-Йоркын мэр Д. Линдсей нигэжэ онсолон тэмдэглээ. Вьетнамдахи дайн байлдаанhаа уламжалан доторой граждан шухала хэрэгламжэнүүдтэ мүнгэ hомололго хороо, энэ байлдаан дурсагдаhан хэрэгүүдэй талаар хэмжээ абангүй байха шалтаг болгон хэрэглэгдэнэ. «Хүн зоной дунда болодог үймөө буhалгаанай гол шалтагааниинь хадаа үгытэй ядуу ябадал болоно» гээд Линдсей хэлээ. Городуудай үгытэйшүүлэй хүндэ хүшэр байдал хүнгэдхэхын тулада ойрын дүрбэн жэлэй турша соо 20 миллиард доллар hомолхые дурадхаhан өөрынгөө комиссиин тобшололнуудые правительствын оройдоошье хэрэглээгүй байhанда тэрэ анхарал хандуулаа.

Мүнөө США-да hунгалтын урда тээхи кампаниин болоzко байхада олон политическэ ажал ябуулагшад hунгагшадай, тэрэ тоодо негрнүүдэй дууе абахын тулада, шухала асуудалнуудые шиидхэхэбди гэжэ мэхэ гохо гаргахаар бэлэн байна бшуу. Гэбэшье негр хүн зониие мэхэлхэнь бүри бэрхэтэй болоzко байнхай. Энээниие hүүлшын үдэрнүүдтэ болоhон ушарнууд гэршэлжэ үгэнэ.

РАСИСТНУУДАЙ ҮГЭСӨӨН

ЮАР-ай премьер-министр Бальтазар Форстер болон тэрэнэй Родезиин хани Ян Смит Преторидо hаяхан уулзалга хэжэ дүүргээ. Тиигэжэ Африка түбиин урда талын хубидахи хоёр расис засаг түрын хоорондохи үгэсэлгын шэнэ шатада эхи табигдаба. Энэ уулзалга тон нюуса байгаа, тэрэнэй дүнгүүд тухайнь ямаршье коммюнике толилогдоогүй. Энэ уулзалгын ямар шэнжэтэй, ямар зорилготой байhаниинь хэндэшье эли байна бшуу.

Национальна сүлөөрэлгын, бэеэ даанхай байдалай түлөө африкан арадуудай хүдэлөөнэй түби дээрэ дэлгэржэ ороhон жараад оной эхеэр Урда Африкын расистнуудай хүтэлбэрилэгшэд Португалиин колонизаторнуудтай хамта баруун оронуудай колониальна этэгээдүүдэй эдэбхитэй дэмжэлгэтэйгээр Родезиие зонхилдог сагаан шарайта сэрэгэй-политическэ бүлэглэлдэ hуури табижа эхилээ hэн. Энэ бүлэглэл «Дьявольска союз» гэжэ нэрэтэй болоо hэн. Смидэй бүлэгэй «бэеэ даанхай байдалтай болообди» гэжэ 1965 ондо нэгэн талаhаа соносхоhоной hүүлээр Родези ЮАР хоёрой хоорондохи холбоо барисаан үшөө бэхижэhэн байна.

Баруун оронуудай империалистнуудаар дэмжэгдэдэг, баруунай шэнэ шэнэ зэбсэгүүдээр хангагдаhан энэ «Дьявольска союз» түбиин урда талын хубида колониализм ба расизмын түшэг тулгуури болоо, бэеэ даанхай Африкада горитой аюул тохёолдуулна гэжэ hүүлэй жэлнүүдтэ болоhон ушарнууд гэршэлжэ үгэнэ. Эгээл иимэhээ эрхэ сүлөөдэ дуратай хүсэнүүдэй нэгэдэхэ, расистнууд болон колонизаторнуудай дарлалтаhаа Африкын урда талын хубиие сүлөөлхэ шухала байhанда Африкын оронуудай арадуудай анхарал Африка хоорондын, уласхоорондын бүхы хуралдаанууд дээрэ саг үргэлжэ хандуулдаг байна бшуу. Эгээл имэhээ Урда Африкын, Родезиин, Португалиин колонинуудай эрхэ сүлөөгэ түлөө тэмсэлшэд зэбсэгтэ тэмсэлөө улам бүри үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

Мүнөө үедэ тус тэмсэл шэнэ шатадаа гараа. Африкан патриодууд расис засаг түрынхидтэ үдэр ерэхэ тумам бүри шанга сохилтонуудые хэнэ. Мүнөө Родезиин газар дээрэ партизануудай дайшалхы ябуулганууд сэхэ хэгдэдэг болоо, Анголын ба Мозамбигай полинууд дээрэ дайшалхы ябуулганууд замханагүй. Урда Африкын засаг түрын хилэдэ сүлөөрэлгын тэмсэлэй долгин ойртожо байнхай.

Партизануудтай тэмсэл хэхын тулада Родезидэ Урда Африкын сэрэгэй жандармериие эльгээхэ тухай нёдондо Смит ЮАР-та аяншалхадаа расистнуудтай үгэеэ ойлголсоhон юм. Х[illegible] жомшогынь туhаламжа үзүүлхын тулада ЮАР-hаа сэрэгэй саг үргэлжын частьнууд Родезидэ эльгээгдэhэн байгаа. Зүгөөр Родезидэхи сүлөөрэлгын дайн байлдаанай гал дүлые эдэ хажээнүүд үшөөл саража шадахагүй байгаа бшуу. Преторидо мүнөө уулзалга хэхэдээ, Урда-Африкын армиин сэрэгүүдые нэмэжэ эльгээхэ тухай гуйлтатайгаар ЮАР-ай зонхилогшодто Смит хандаhан. зохихо найдуулгануудые абаhан байна.

Родезиин газар дээрэхи партизануудай хүдэлөө дарахаhаа ондоо бусадшье хэмжээнүүдые расис ёhо гуримуудай зонхилогшод зүбшэн хэлэсээ гэжэ зарим мэдээсэлнүүд дээрэhээ эли болоzко үгэнэ. Эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ байhан ах дүүнэртээ дэмжэлгэ үзүүлдэг ажэ Замбези мүрэнэй хойто бэедэ оршодог африкан бэеэ даанхай гүрэнүүдтэ эсэргүү сэрэгэй ябуулга хэхэ гэжэ тэдэнэр оролдоно. Энэ хадаа расизмын, колониализмын уласхоорондын хархис этэгээдүүлэй хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр тэмсэдэг, сүлөөтэ ба бэеэ даанхай хүсэнүүдэй тэмсэлэй түрүүшын зэргэдэ ябадаг Замби ба Танзанида хамагай түрүүндэ хамаадана.

Расистнуудай энэ шэнэ үгэсэлгэhөө ямар үрэ дүнгэй гараха байhан тухай хэлэхэнь бэрхэтэй. Африкын арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэл эсэсэй эсэстэ илалтаар дүүрэхэ гэжэ эли байна бшуу.

И. ЛАПИЦКИЙ,
Г. СКОБЕЛЕВ.
(ТАСС).

Спорт

ВОЛЕЙБОЛООР МҮРЫСӨӨН

Республикын хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда волейболоор түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Кабанск тосхондо үнгэргэгдэбэ. Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан энэ мүрысөөндэ эрэшүүлэй арбан, эхэнэрнүүдэй дүрбэн команда хабаадалсаа. Гэхэ зуура Захааминай, Хориин болон Мухар-Шэбэрэй аймагуудай түлөөлэгшэдэй мүрысөөндэ ерээгүйнь гайхалтай.

Эхэнэр командануудай дундаhаа Октябрина Афанасьевагай хүтэлбэрилдэг Кабанскын аймагай спортсменүүд нэгэдэхи, Түнхэнэй басагад хоёрдохи hууринуудые эзэлжэ, «Урожай» бүлгэмэй дамжуулгын кубок абаhан байна.

Эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ баргажанайхид болон кабанскынхидай тэмсэл тон hонирхолтой байгаа. Мүрысөөнүүдэй ахалагша судья нүхэр Т. Буркинай жэмбүүрэй дохёогоор Кабанскын волейболистнууд илаhанда тоологдожо, нэгэдэхи hуури эзэлбэд. Удаалуулан хоёрдохи, гурбадахи hууринуудта Баргажанай, Зэдын түлөөлэгшэд гараа. Хяагтын спортсменүүд дүрбэдэхи hуурида хүртөө.

Шададаритай гоё наада харуулжа, командануудайнгаа илалтые батадхаhан Баргажанай аймагай Барагхан нютагай механик Анатолий Тыхеев, Хүдэри-Сомоной дунда hургуулиин багша Николай Цыдендапов болон бусад нүхэд мүрысөө харагшадай hайшаалда хүртэhэн байна.

Эдэ эрхим hайнаар волейбол наададаг нүхэдhөө республикын суглуулагдамал команда эмхидхэгдэжэ, хүдөөгэй, колхозно залуушуулай нэгэдэхи спартакиадада зорюулагдаhан зональна мүрысөөнүүдтэ хабаадаха юм.

К. АЮШЕЕВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

ООН-ной Генеральна Ассамблейн сесси хойшолуулагдаба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ XXIII сесси 1968 оной сентябриин 24-дэ Нью-Йоркын сагаар үдэрэй гурбан часта хүдэлмэрээ эхилхэ гээд ООН-ой гэшүүн-гүрэнүүдэй правительстванuудта ООН-ой генеральна секретарь У Танай эльгээhэн бэшэг соо мэдээсэгдэнэ. Сентябриин 17-до нээгдэхээр урда тээнь хараалагдаhан сессиие хойшолуулха тухай шиидхэбэри ООН-ой гэшүүн-оронуудай олонхидой правительствануудаар hайшаагдаа.

Камбоджын буруушаалга

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэдэ Камбоджын саг үргэлжын түлөөлэгшын эльгээhэн бэшэг ООН-до тараагдаhан байна. Бүрин эрхэтэ Камбоджын hуурин газарнуудые американо-урда вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй буудаhан баримтануудай үргэлжэлжэ байhанда эрид шанга буруушаалга энэ бэшэг соонь элирхэйлэн мэдүүлэгдэнхэй.

АМЖАЛТАТАЙ ЯБУУЛГАНУУД

КАИР. (ТАСС). Эзэмдэhэн араб газарнууд дээрэ израиль булимтарагшадта эсэргүү тэмсэл хэжэ байhан «Аль-Асифа» гэжэ араб патриодууд hүүлшын хоёр үдэрэй турша соо үшөө хэдэн амжалтатай ябуулгануудые хээ.

«Аль-Асифа» гэжэ отрядуудай командованиин ээлжээтэ коммюнике Каирай газетэнүүд августын 3-да толилгоо. Тэрээн соо тэмдэглэгдэhэнэй ёhоор Эль-Аужа гэжэ hууринhаа зүүн-урда тээ байдаг израиль сэрэгэй лагериие араб партизанууд августын 2-ой hүни добтолжо, израиль гарнизониие тэндэhээ түрижэ гаргаад, часай турша соо лагериие эзэлээд байгаа.

Эдэ ябуулгануудай үедэ израилинхидай зүгhөө 20 солдат алуулаа. Лагериин газар дээрэ байhан сэрэгэй хэрэгсэлнүүдэй складые араб партизанууд мүн лэ усадхаа.

Коммюникегэй ёhоор «Аль-Асифай» сэрэгшэд Эйн-Карем харгы дээрэ далда газарта тоhожо hуугаад, израиль офицерэй аяншалжа ябаhан джип машиные барижа абаа.

Эдэ ябуулгануудай үедэ нэгэ партизан алуулhан, хоёрынь шархатаhан байна.

США-гай республиканска партиин съездын болохын урда тээ

МАЙАМИ-БИЧ. (ТАСС). Атлантиин далайн эрьедэхи энэ курортно городто республиканска партиин национальна съезд августын табанда нээгдэжэ, тэрээн дээрэ президентын, вице-президентын кандидадууд hунгагдаха, партиин hунгалтын урда тээхи программа hайшаагдаха байна.

hүүлшын 36 жэлэй туршада оройдоол 8 жэл соонь республиканецууд засагаа барижа байгаа. Вьетнамда правительствын ээрхэг түримхэй политика бэелүүлдэгhээ гол түлэб уламжалан, зонхилхы демократическа партиин нэрэ хүндын унаhые олонхи ажаглагшадай hанамжын ёhоор хэрэглэхэ гэжэ республиканецууд hэдэлгэ хэнэ.

Республиканска партиhаа президентын тушаалда орохые Нью-Йорк штадай губернатор—Рокфеллер, орон доторхи эгээн лэ хүсэтэ финансова баяшуулай түлөөлэгшэ; урдын вице-президент Никсон, Уолл-стриговска тон томо корпорацинуудай юрист, хэдэн миллион доллар зөөритэй Рейган гэгшэд оролдоно.

Американ финансист Вьетнамдахи дайн байлдаае буруушаана

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Илалта туйлахын аргагүй вьетнам дайн байлдаанда США-гай оролго эхинhээ хойшо «бодолгүй ябадал, уршагта муухай ба угаа ехэ алдуу эндүү байhан юм» гээд Федеральна резервэнүүдэй системын эрхилэгшэдэй соведэй хүтэлбэрилэгшэ урдань байhан, «Ферст секьюрити корпорейшн» гэжэ компаниин директорнуудэй соведэй түрүүлэгшэ Экклс мэдүүлээ.

Американ бүлэг аралжаа наймаашадай үмэнэ Чикагода үгэ хэлэхэдээ, Экклс нигэжэ тэмдэглээ. «Вьетнамдахи дайн байлдаанhаа уламжалан, США-гай үмэнэ урда тээнь хэзээдэ нэгэтэ үзэгдөөгүй экономическа, финансова, политическэ асуудалнууд табигдаад байна».

США-гай сэрэгэй гаргашын угаа ехэ болоhые тэрэ буруушаагаа. «Хэрбээ манай ороной hалбаран хүгжэлгэ хүнүүдые усадхалгаhаа, дайнда үрэгүй хии гаргашануудые хэлгэhээ дулдыдаха байгаа гээшэ hаа, тэрэ манай капиталис байгуулалтые гэмнэhэн ябадал болоно» гээд Эккле үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Вьетнамдахи дайн байлдаанда США-гай хэдэн олон миллиард доллар гаргашалжа байхадань, «найдуулгануудай дүүргэгдээгүй» дээрэhээ американ городуудта үймөө хүлгөөн болоzко байна гээд директорнуудэй соведэй түрүүлэгшэ онсолон тэмдэглээ. «Коммунизмhаа урда вьетнамайхидые абарнабди гэhэн шалтаг барьяад, Урда Вьетнамда бидэнэрэй хэжэ байhан юумые зүбтүүлжэ болохо гээшэ аал? Урда Вьетнамай угаа олон районуудые бидэнэр усадхаабди... Хэдэн арбаад мянган үхибүүдые, тэрэшэлэн наhа гүйсэhэн олон хүниие бидэнэр алаhан, шархатуулhан, галдаhан байнабди» гээд Эккле мэдүүлээ.

Вьетнамhаа американецууд гаража ошохо ёhотой гэhэн hанамжа Эккле үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэhэн байна.

Алууршан гэмээ мэдэрхэhээ арсана

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Сенатор Роберт Кеннедиие алаа гэжэ гэмнэгдэhэн Сирхан Сирхан Лос-Анжелестэ хэрэгые даб дээрэ хаража үзэхын үедэ өөрыгөө гэмтэйб гэжэ мэдэрхэhээ арсаа. Сирханай сүүд энэ оной ноябриин 1-дэ болохоор хараалагданхай юм.

Олон тоото гэршэнэрэй хараhаар байтар Кеннеди алууlhан, Сирхан Сирхан балшыса баригдаhан байгаа бшуу. Түрүүшээр американ хэблэлэй олоор бэшэhэн Сирханай нүхэдыень бэдэрэлгэ мүноо үедэ үнэндөө болюулагдаhан байха юм.

ЗУНАЙ ҺҮҮЛШЫН ҺАРА

Август Байгалай үмэнэхи нютагуудаар зунай халуунай бууража, алтан намарай эхин шэнжын үзэгдэхэ хаhа болоно. Эгээл энэ үедэ үдэрэй хэмжээн хорожо байна. Агаар, уhанайшье температура иигээд лэ хүйтэбэр болоzко эхилхэнь. Гэбэшье, август hарын эхин үеэр зунай тэн, июль hарын уларилшуу, халуун үдэрнүүд тогтодог гээшэ. Энэ үедэ нютаг нютагуудаар аадар үе үе орожо, мүндэршье унадаг гээшэ.

hарын hүүлшын үдэрнүүдтэ эртын ольбон унажа, үндэр хадаа газарта түрүүшын саhан ородог.

Ород арадай аман үгын удхаар, август hари хадаа үлир жэмэсэй болбосорхо, баян дэлгэр хаhа гэжэ тоологдодог. Тэрэшэлэн таряа талхан, огород, саадууд эдэшэжэ, шэнэ ургасын шэмэ эгээл энэ үедэ надхадаг.

Августын түрүүшын хахадта олонхи ушарта гэрэй таримал болон хээрын зарим сэсэгүүд hалбардаг. Тиихэдээ олонхи ургамалнууд, ехэнхидээ хээрын, үрэhээ сасажа эхилдэг байна. Мүн энэ hарын хүүшаар хушын hамар эдеэшэдэг. Тэрэшэлэн Мүльhэтэ далайн эрьедэ зуhажа, дальбараагаа дэгжээhэн шубууд урда зүг руу манай нютагаар субажа захалдаг.

hарын тэнгээр хүхынүүд, нугын шубууд дулаан орон руу зорижо ошодог байха. Тиихэдээ олонхи жэгүүртэн, жэшээлхэдэ, залуу нугаhад, Байгалай сахалинууд нуур, сөөрэмүүдhээ, Сэлэнгын адагhаа hүрэглэн хамтаржа ниидэнэ.

Ойн шубууд болоhон жэмэсээр хооллоно.

Августын хоёрдохи хахадта гүрөөhэнэй ороон эхилдэг. Мүн энэ үедэ үрхэнүүд эшээгээ бэлдэжэ эхилнэ.

Сэлмэг үдэрнүүдтэ хээрэ талаар таршаа шумуулай жиигаан үшөө таhалдадаггүй. Эрээ маряан эрбээхэй, аляаhан. хорото шара гэхэ мэтэ шумуулнуудай дуун соностоhоор байдаг. Тиихэдэ хээрэ ябахада боргооhон, бүхэтэр батагананууд үдэшэ, үглөөнэй шиигтэй уларилда амар заяа үзүүлхэгүй.

Август hарын хүүшаар модоной, hөөг бургааhанай набша шарлажа, алтан намарай эхин тэмдэг үзэгдэдэг.

И. КОТОВ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Бомбодолго болюулха тухай конгрессменүүд эрилтэ хэнэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Хойто Вьетнамые бомбодолгые хүсэдөөр болюулха, гэрэшэлэн Урда Вьетнамай газар дээрэ болоzко байhан сэрэгэй ябуулгануудые, хүн зоной hуудаг районуудай hуурин газарнуудые бомбодолгые Париждахи хэлсээнэй болоzко байха үедэ болюулха тухай Холбоото Штадуудай правительстводо демократическа партиhаа США-гай түлөөлэгшэдэй палатын арбан нэгэн гэшүүн августын гурбанда эрилтэ хээ. Вьетнамай асуудал гуримшуулха талаар амгалан ёhоной хэлсээндэ Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын хабаадалсахыень зүбшөөхые правительствые конгрессменүүд уряалhан байна. «Хэрбээ иимэ арга боломжые хэрэглэхэ аргагүй гэжэ правительствын эртээнhээ тоолохо болоо гээшэ hаань, хэлсээнүүдhээ ямаршье үрэ гарахагүй» гээд тэдэнэй мэдүүлгэ соо заагдана.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэhэнэй ёhоор мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха. бороон орохогүн. Зарим нютагуудта үглөөгүүр манан унаха. Баруун зүгhөө hулаханаар hалхилха. Республикын хойто аймагуудта 18—23, урда аймагуудта 23—28, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 7—9, үдэрынь 24—26 градус дулаан байха.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Мэдүүлгэ.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Амжалтын эшэ үдэhэн» гэhэн Н. Сперанскиин статья. Рейдовэ шалгалтын материал. АПН-эй материалнууд.

Гурбадахи хуудаhанда: Уран hайханай ба искусствын асуудалаар АПН-эй материалнууд. «Улад зондо туhатай байхада...» гэhэн А. Коротаевагай очерк.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн фестивальhаа. Хилын саанаhаа абтаhан мэдээсэлнүүд. Нютаг нютагай hонин. Соносхолнууд.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора —62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63. фотолаборатория—33-61.

Гор Улан-Удэ типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-01754. Зак. № 806.